

ПРАЛЕТАРЫ УСІХ КРАІН, ЯДНАЙЦЕСЯ!

ЛІТАРАТУРА І МАСТАЦТВА

ОРГАН МІНІСТЭРСТВА КУЛЬТУРЫ І ПРАУЛЕННЯ САЮЗА ПІСЬМЕНІКАУ БССР

№ 84 (1618) Аўторак, 24 кастрычніка 1961 года Цана 4 кап.

На XXII з'ездзе КПСС

19 кастрычніка ў Маскве, у Крамлёўскім Палацы з'ездзіў, працягваючы сваю работу чарговы XXII з'езд Камуністычнай партыі Савецкага Саюза.

З'езд абмяркоўваў справаздачу Цэнтральнага Камітэта КПСС, праект Праграмы Камуністычнай партыі Савецкага Саюза і справаздачы дэкларацыю Цэнтральнай Рэвізійнай Камісіі КПСС.

На ранішнім пасяджэнні з'езда выступілі таварышы: П. Н. Дзвінчык — першы сакратар Маскоўскага гарадскага камітэта КПСС, М. В. Падгорны — першы сакратар ЦК Кампартыі Украіны, І. В. Спірыдон — першы сакратар Ленінградскага абкома КПСС, К. Т. Мазураў — першы сакратар ЦК Кампартыі Беларусі, Ш. Р. Рашыдаў — першы сакратар ЦК Кампартыі Узбекістана, Д. А. Кунаеў — першы сакратар ЦК Кампартыі Казахстана.

На вярнім пасяджэнні з'езд віталі гораха сустраць дэлегаці і гасціямі прадстаўнікі зарубіжных камуністычных і рабочых партыяў: таварышы Чжоу Энь-лай — намеснік Старшыні Цэнтральнага Камітэта Камуністычнай партыі Кітая, член Палітбюро ЦК КПК, які зачытаў прывітанне Цэнтральнага Камітэта Камуністычнай партыі Кітая, У. Гапулка — першы сакратар ЦК Польскай аб'яднанай рабочай партыі, М. Тэрэз — генеральны сакратар Французскай камуністычнай партыі.

Затым з'езд прадоўжыў абмеркаванне справаздачы Цэнтральнага Камітэта КПСС, праекта Праграмы Камуністычнай партыі Савецкага Саюза і справаздачы дэкларацыю Цэнтральнай Рэвізійнай Камісіі КПСС. На пасяджэнні выступілі: таварышы Л. І. Брэнжэ — Старшыня Прэзідыума Вархулага Савета ССРС, В. П. Мжаванадзе — першы сакратар ЦК Кампартыі Грузіі, Г. І. Воранаў — намеснік Старшыні Бюро ЦК КПСС на РСФСР.

20 кастрычніка на ранішнім пасяджэнні выступілі таварышы: В. Ю. Ахундаў — першы сакратар ЦК Кампартыі Азербайджана, К. А. Фурцава — міністр культуры ССРС, Л. Н. Яфімаў — першы сакратар Горнаўскага абкома КПСС, М. У. Келдыш — прэзідэнт Акадэміі навук ССРС, Д. Рэсулаў — першы сакратар ЦК Кампартыі Таджыкістана.

З'езд заслухаў дэкларацыю Мандатнай камісіі з'езда, з якой выступіў старшыня Мандатнай камісіі тав. В. Н. Цітоў.

Дэкларацыю Мандатнай камісіі зацвердзіў аднагалосна з'езд дэлегаці і гасціямі тав. Антані Новатны — першы сакратар ЦК Камуністычнай партыі Чэхаславакіі.

На вярнім пасяджэнні працягвалася абмеркаванне справаздачы Цэнтральнага Камітэта КПСС, праекта Праграмы Камуністычнай партыі Савецкага Саюза і справаздачы дэкларацыю Цэнтральнай Рэвізійнай Камісіі КПСС.

Затым з'езд віталі гораха сустраць дэлегаці і гасціямі прадстаўнікі зарубіжных камуністычных і рабочых партыяў: таварышы Валтэр Ульбрэхт — першы сакратар ЦК Сацыялістычнай адзінай партыі Германіі, Пальміра Тальяці — генеральны сакратар Італьянскай камуністычнай партыі, Георгі Георгіў-Джэ — першы сакратар ЦК Румынскай рабочай партыі, Янаш Кадар — першы сакратар ЦК Венгерскай сацыялістычнай рабочай партыі.

21 кастрычніка з'езд абмяркоўваў справаздачу Цэнтральнага Камітэта КПСС, праект Праграмы Камуністычнай партыі Савецкага Саюза і справаздачы дэкларацыю Цэнтральнай Рэвізійнай Камісіі КПСС. На ранішнім пасяджэнні выступілі таварышы: В. В. Грышынін — старшыня ВЦПС, А. В. Гілаў — брыгадзір трактарнай брыгады калгаса імя XX з'езда КПСС Нова-Украінскага раёна (Кіраваградская партарганізацыя), М. А. Суслэй — сакратар ЦК КПСС.

Затым з'езд віталі гораха сустраць дэлегаці і гасціямі прадстаўнікі зарубіжных камуністычных і рабочых партыяў: таварышы Тодар Жыўкуў — першы сакратар ЦК Балгарскай камуністычнай партыі, Кім Ир Сен — старшыня ЦК Працоўнай партыі Карэі, Хо Шы Мін — старшыня ЦК Партыі працоўных В'етнама, Южэжэнь Цзэнбаб — першы сакратар ЦК Мангольскай народна-рэвалюцыйнай партыі.

На вярнім пасяджэнні з'езд віталі гораха сустраць дэлегаці і гасціямі прадстаўнікі зарубіжных камуністычных і рабочых партыяў: таварышы Блас Рока — член кіраўніцтва аб'яднаных рэвалюцыйных арганізацый Кубы, Дзіна Нусантара Айдзіт — старшыня ЦК Камуністычнай партыі Інданезіі, Аджой Кумар Гхош — генеральны сакратар Нацыянальнага савета Камуністычнай партыі Індыі.

З'езд працягваў абмеркаванне справаздачы Цэнтральнага Камітэта КПСС, праекта Праграмы Камуністычнай партыі Савецкага Саюза і справаздачы дэкларацыю Цэнтральнай Рэвізійнай Камісіі КПСС. На пасяджэнні выступілі: М. І. Ражнёва — памочнік майстра Купавіцкай тонкавульнай фабрыкі Ногінскага раёна (Маскоўскага абласнага партарганізацыя), А. М. Касыгін — першы намеснік Старшыні Савета Міністраў ССРС, Г. І. Вараб'ёў — першы сакратар Краснадарскага краёвага КПСС, Я. Н. Зарабан — першы сакратар ЦК Кампартыі Арменіі.

XXII з'езд КПСС, з'езд будаўнікоў камунізму працягвае сваю работу. Разгорнута новая старонка вялікага гістарычнага летпісчэ чалавечства. Праграма пабудовы камунізму, якая шырока абмяркоўваецца партыяй і ўсім народам, з'яўляецца дакументам сусветнага значэння, камуністычным маніфэстам XX стагоддзя.

Ідзі камунізму як сацыяльнай тэорыі з'явіліся яшчэ ў эпоху рабаваласці і, пачынаючы з часу іх узнікнення, аж праз усю гісторыю чалавечства, яны цыма на выкавалі імкненні працоўных да шчаслівага жыцця. Тагачасныя камуністычныя вучэнні, будучы ўтапічнымі, не маглі ўказаць працоўным сапраўднага выйсця з іх цяжкага становішча, адкрыць законы развіцця грамадства, знайсці грамадскую сілу, здольную стваріць новага грамадства. Іх тэорыі заставаліся толькі тэорыямі, якія прарозілі міма народных мас.

Нягледзячы на пэўную фалангу таленавітых людзей, якія выкладалі гэтыя ідэі, падкрэслівае Ленін, іх тэорыя заставалася ў баку ад народнага палітычнага руху, пакуль буйная машынная індустрыя не ўцягнула ў вір палітычнага жыцця масы рабочага пралетарыяту і лакальна не збыў ідэі сапраўднага лозунгу яго барацьбы. Гэты лозунг быў знойдзены Марксам, вуснамі якога ў старажытныя часы прарозілі прарокі.

Вялікая думка аб вызваленні прыгнечаных, аб новым жыцці на зямлі навукі, а гениальная прастата раскрытая ў «Маніфэсте Камуністычнай партыі», ахапіла сваім палымным дыханнем масы, узяла іх на актыўную класавую барацьбу. «Маніфэст» стаў жывой, бягучай духоўнай зброй працоўных.

Ул. І. Ленін, тытанічная фігура якога стаяла на парозе стагоддзя, як сімвал класа, што ўсваяло сваю гістарычную місію, здолеў які ніколі прымяніць тэорыю і метады Маркса, развіўшы іх далей, прыставаў да новай эпохі, да разумення эканамічнай і палітычнай абстаноўкі ў Расіі таго часу.

Абапіраючыся на ўзрастаючую сямства і рэвалюцыйную рабочага класа, на яго саюзнікі — бяднейшае сялянства, партыя прывяла народ да перамогі Вялікай Кастрычніцкай сацыялістычнай рэвалюцыі ў нашай краіне. Падпісаннем першых дэкрэтаў Савецкай улады, складаннем канкрэтных мераў па аб'яднанні і рэвалюцыйнаму будаўніцтву, інакш яна неперыядычна і як праграма партыі. Мы абавязаны зноў зварнуцца да марксісцкага палітычнага жыцця, якое ўсё прызначае, што праграма павінна быць пабудавана на навуковым падмурку. У праграме трэба пісаць аб абсалютнай дакладнасці тэорыі, што ёсць, патрабаваў Ленін. Таму наша праграма — неспрыяная. Наша праграма — вучыць Ленін, — павінна заключаць абсалютна баспрэчнае, фактычна ўсталяванае, толькі тады яна — праграма марксісцкая». І толькі пры такой умове праграма партыі будзе «манейшым матэрыялам для прапаганды і агітацыі, будзе тым дакументам, на аснове якога рабочыя скажыць: «Тут нашы таварышы, нашы браты, тут робіцца наша агульная справа».

Праграма КПСС, якая абмяркоўваецца XXII з'ездам партыі, адпавядае ўсім тым патрабаванням, якія ставіў Ленін. У Праграме вызначаны асноўныя законы камуністычных ператварэнняў у перыяд пераходу ад сацыялізму да камунізму. Праграма Камуністычнай партыі Савецкага Саюза паказвае ўсім людзям на зямлі, што партыя сапраўды трымае сувязі з народам, чэрае свае сілы з народных мас і глыбока верыць ім, што яна і існуе толькі для таго, каб здзейсніць справядлівую мару працоўных: «Усё ў імя чалавека, для шчасця чалавека». Увесь змест Праграмы прасякнуты ленынскім гуманізмам, клопатамі пра чалавека, пра мір ва ўсім свеце.

XXII з'езд дае адказы на ўсе пастаўленыя жыццём, практыкай стварэння і барацьбы, новай тэарыяны пытанні. Увасабляючы калектыўную думку нашай партыі, Праграма КПСС узабагачае марксізм-лэнінізм вучэннем аб камунізме. У Праграме ўпершыню дэталі разгорнута характарыстыка другой фазы камуністычнай грамадска-эканамічнай фарміцы. Камунізм як вышэйшая форма арганізацыі грамадскага жыцця — гэта бяспаслямае лад з адзінай агульнанароднай уласнасцю на сродкі вытворчасці, поўнай сацыяльнай роўнасцю ўсіх членаў грамадства, дзе разам з усеабаковым развіццём людзей вырастае і прадукцыйныя сілы на аснове навукі і тэхнікі, якая будзе імплементаваць развіццё, усе крыніцы грамадскага багацця палітычна-палымным патокам і ажывіцца вялікі прышчы «ад кожнага — па здольнасцях, кожнаму — па трыбаце». Камунізм — гэта высокаарганізаванае грамадства свабодных і свядомых працоўных, у якім усталяецца грамадскае сацыялізм.

XXII з'езд дае адказы на ўсе пастаўленыя жыццём, практыкай стварэння і барацьбы, новай тэарыяны пытанні. Увасабляючы калектыўную думку нашай партыі, Праграма КПСС узабагачае марксізм-лэнінізм вучэннем аб камунізме. У Праграме ўпершыню дэталі разгорнута характарыстыка другой фазы камуністычнай грамадска-эканамічнай фарміцы. Камунізм як вышэйшая форма арганізацыі грамадскага жыцця — гэта бяспаслямае лад з адзінай агульнанароднай уласнасцю на сродкі вытворчасці, поўнай сацыяльнай роўнасцю ўсіх членаў грамадства, дзе разам з усеабаковым развіццём людзей вырастае і прадукцыйныя сілы на аснове навукі і тэхнікі, якая будзе імплементаваць развіцё, усе крыніцы грамадскага багацця палітычна-палымным патокам і ажывіцца вялікі прышчы «ад кожнага — па здольнасцях, кожнаму — па трыбаце». Камунізм — гэта высокаарганізаванае грамадства свабодных і свядомых працоўных, у якім усталяецца грамадскае сацыялізм.

XXII з'езд дае адказы на ўсе пастаўленыя жыццём, практыкай стварэння і барацьбы, новай тэарыяны пытанні. Увасабляючы калектыўную думку нашай партыі, Праграма КПСС узабагачае марксізм-лэнінізм вучэннем аб камунізме. У Праграме ўпершыню дэталі разгорнута характарыстыка другой фазы камуністычнай грамадска-эканамічнай фарміцы. Камунізм як вышэйшая форма арганізацыі грамадскага жыцця — гэта бяспаслямае лад з адзінай агульнанароднай уласнасцю на сродкі вытворчасці, поўнай сацыяльнай роўнасцю ўсіх членаў грамадства, дзе разам з усеабаковым развіццём людзей вырастае і прадукцыйныя сілы на аснове навукі і тэхнікі, якая будзе імплементаваць развіцё, усе крыніцы грамадскага багацця палітычна-палымным патокам і ажывіцца вялікі прышчы «ад кожнага — па здольнасцях, кожнаму — па трыбаце». Камунізм — гэта высокаарганізаванае грамадства свабодных і свядомых працоўных, у якім усталяецца грамадскае сацыялізм.

XXII з'езд дае адказы на ўсе пастаўленыя жыццём, практыкай стварэння і барацьбы, новай тэарыяны пытанні. Увасабляючы калектыўную думку нашай партыі, Праграма КПСС узабагачае марксізм-лэнінізм вучэннем аб камунізме. У Праграме ўпершыню дэталі разгорнута характарыстыка другой фазы камуністычнай грамадска-эканамічнай фарміцы. Камунізм як вышэйшая форма арганізацыі грамадскага жыцця — гэта бяспаслямае лад з адзінай агульнанароднай уласнасцю на сродкі вытворчасці, поўнай сацыяльнай роўнасцю ўсіх членаў грамадства, дзе разам з усеабаковым развіццём людзей вырастае і прадукцыйныя сілы на аснове навукі і тэхнікі, якая будзе імплементаваць развіцё, усе крыніцы грамадскага багацця палітычна-палымным патокам і ажывіцца вялікі прышчы «ад кожнага — па здольнасцях, кожнаму — па трыбаце». Камунізм — гэта высокаарганізаванае грамадства свабодных і свядомых працоўных, у якім усталяецца грамадскае сацыялізм.

XXII з'езд дае адказы на ўсе пастаўленыя жыццём, практыкай стварэння і барацьбы, новай тэарыяны пытанні. Увасабляючы калектыўную думку нашай партыі, Праграма КПСС узабагачае марксізм-лэнінізм вучэннем аб камунізме. У Праграме ўпершыню дэталі разгорнута характарыстыка другой фазы камуністычнай грамадска-эканамічнай фарміцы. Камунізм як вышэйшая форма арганізацыі грамадскага жыцця — гэта бяспаслямае лад з адзінай агульнанароднай уласнасцю на сродкі вытворчасці, поўнай сацыяльнай роўнасцю ўсіх членаў грамадства, дзе разам з усеабаковым развіццём людзей вырастае і прадукцыйныя сілы на аснове навукі і тэхнікі, якая будзе імплементаваць развіцё, усе крыніцы грамадскага багацця палітычна-палымным патокам і ажывіцца вялікі прышчы «ад кожнага — па здольнасцях, кожнаму — па трыбаце». Камунізм — гэта высокаарганізаванае грамадства свабодных і свядомых працоўных, у якім усталяецца грамадскае сацыялізм.

XXII з'езд дае адказы на ўсе пастаўленыя жыццём, практыкай стварэння і барацьбы, новай тэарыяны пытанні. Увасабляючы калектыўную думку нашай партыі, Праграма КПСС узабагачае марксізм-лэнінізм вучэннем аб камунізме. У Праграме ўпершыню дэталі разгорнута характарыстыка другой фазы камуністычнай грамадска-эканамічнай фарміцы. Камунізм як вышэйшая форма арганізацыі грамадскага жыцця — гэта бяспаслямае лад з адзінай агульнанароднай уласнасцю на сродкі вытворчасці, поўнай сацыяльнай роўнасцю ўсіх членаў грамадства, дзе разам з усеабаковым развіццём людзей вырастае і прадукцыйныя сілы на аснове навукі і тэхнікі, якая будзе імплементаваць развіцё, усе крыніцы грамадскага багацця палітычна-палымным патокам і ажывіцца вялікі прышчы «ад кожнага — па здольнасцях, кожнаму — па трыбаце». Камунізм — гэта высокаарганізаванае грамадства свабодных і свядомых працоўных, у якім усталяецца грамадскае сацыялізм.

XXII з'езд дае адказы на ўсе пастаўленыя жыццём, практыкай стварэння і барацьбы, новай тэарыяны пытанні. Увасабляючы калектыўную думку нашай партыі, Праграма КПСС узабагачае марксізм-лэнінізм вучэннем аб камунізме. У Праграме ўпершыню дэталі разгорнута характарыстыка другой фазы камуністычнай грамадска-эканамічнай фарміцы. Камунізм як вышэйшая форма арганізацыі грамадскага жыцця — гэта бяспаслямае лад з адзінай агульнанароднай уласнасцю на сродкі вытворчасці, поўнай сацыяльнай роўнасцю ўсіх членаў грамадства, дзе разам з усеабаковым развіццём людзей вырастае і прадукцыйныя сілы на аснове навукі і тэхнікі, якая будзе імплементаваць развіцё, усе крыніцы грамадскага багацця палітычна-палымным патокам і ажывіцца вялікі прышчы «ад кожнага — па здольнасцях, кожнаму — па трыбаце». Камунізм — гэта высокаарганізаванае грамадства свабодных і свядомых працоўных, у якім усталяецца грамадскае сацыялізм.

XXII з'езд дае адказы на ўсе пастаўленыя жыццём, практыкай стварэння і барацьбы, новай тэарыяны пытанні. Увасабляючы калектыўную думку нашай партыі, Праграма КПСС узабагачае марксізм-лэнінізм вучэннем аб камунізме. У Праграме ўпершыню дэталі разгорнута характарыстыка другой фазы камуністычнай грамадска-эканамічнай фарміцы. Камунізм як вышэйшая форма арганізацыі грамадскага жыцця — гэта бяспаслямае лад з адзінай агульнанароднай уласнасцю на сродкі вытворчасці, поўнай сацыяльнай роўнасцю ўсіх членаў грамадства, дзе разам з усеабаковым развіццём людзей вырастае і прадукцыйныя сілы на аснове навукі і тэхнікі, якая будзе імплементаваць развіцё, усе крыніцы грамадскага багацця палітычна-палымным патокам і ажывіцца вялікі прышчы «ад кожнага — па здольнасцях, кожнаму — па трыбаце». Камунізм — гэта высокаарганізаванае грамадства свабодных і свядомых працоўных, у якім усталяецца грамадскае сацыялізм.

XXII з'езд дае адказы на ўсе пастаўленыя жыццём, практыкай стварэння і барацьбы, новай тэарыяны пытанні. Увасабляючы калектыўную думку нашай партыі, Праграма КПСС узабагачае марксізм-лэнінізм вучэннем аб камунізме. У Праграме ўпершыню дэталі разгорнута характарыстыка другой фазы камуністычнай грамадска-эканамічнай фарміцы. Камунізм як вышэйшая форма арганізацыі грамадскага жыцця — гэта бяспаслямае лад з адзінай агульнанароднай уласнасцю на сродкі вытворчасці, поўнай сацыяльнай роўнасцю ўсіх членаў грамадства, дзе разам з усеабаковым развіццём людзей вырастае і прадукцыйныя сілы на аснове навукі і тэхнікі, якая будзе імплементаваць развіцё, усе крыніцы грамадскага багацця палітычна-палымным патокам і ажывіцца вялікі прышчы «ад кожнага — па здольнасцях, кожнаму — па трыбаце». Камунізм — гэта высокаарганізаванае грамадства свабодных і свядомых працоўных, у якім усталяецца грамадскае сацыялізм.

XXII з'езд дае адказы на ўсе пастаўленыя жыццём, практыкай стварэння і барацьбы, новай тэарыяны пытанні. Увасабляючы калектыўную думку нашай партыі, Праграма КПСС узабагачае марксізм-лэнінізм вучэннем аб камунізме. У Праграме ўпершыню дэталі разгорнута характарыстыка другой фазы камуністычнай грамадска-эканамічнай фарміцы. Камунізм як вышэйшая форма арганізацыі грамадскага жыцця — гэта бяспаслямае лад з адзінай агульнанароднай уласнасцю на сродкі вытворчасці, поўнай сацыяльнай роўнасцю ўсіх членаў грамадства, дзе разам з усеабаковым развіццём людзей вырастае і прадукцыйныя сілы на аснове навукі і тэхнікі, якая будзе імплементаваць развіцё, усе крыніцы грамадскага багацця палітычна-палымным патокам і ажывіцца вялікі прышчы «ад кожнага — па здольнасцях, кожнаму — па трыбаце». Камунізм — гэта высокаарганізаванае грамадства свабодных і свядомых працоўных, у якім усталяецца грамадскае сацыялізм.

XXII з'езд дае адказы на ўсе пастаўленыя жыццём, практыкай стварэння і барацьбы, новай тэарыяны пытанні. Увасабляючы калектыўную думку нашай партыі, Праграма КПСС узабагачае марксізм-лэнінізм вучэннем аб камунізме. У Праграме ўпершыню дэталі разгорнута характарыстыка другой фазы камуністычнай грамадска-эканамічнай фарміцы. Камунізм як вышэйшая форма арганізацыі грамадскага жыцця — гэта бяспаслямае лад з адзінай агульнанароднай уласнасцю на сродкі вытворчасці, поўнай сацыяльнай роўнасцю ўсіх членаў грамадства, дзе разам з усеабаковым развіццём людзей вырастае і прадукцыйныя сілы на аснове навукі і тэхнікі, якая будзе імплементаваць развіцё, усе крыніцы грамадскага багацця палітычна-палымным патокам і ажывіцца вялікі прышчы «ад кожнага — па здольнасцях, кожнаму — па трыбаце». Камунізм — гэта высокаарганізаванае грамадства свабодных і свядомых працоўных, у якім усталяецца грамадскае сацыялізм.

най праграмы сацыялістычнага будаўніцтва Ленін расчыніў вароты ў будучыню, якая з туманнай мары аб камунізме стала рэвалюцыйнай практыкай, што ператварае свет.

Ленін, зыходзячы з аб'ектыўнага аналізу палітычнага і эканамічнага жыцця краіны і вопыту міжнароднага рабочага руху, унёс вялікі ўклад у скарбніцу марксізма. Рабочы клас усяго свету знайшоў у Леніне не толькі свайго палітычнага правадара, выдатнага арганізатара, але і гениальнага тэарэтыка.

Ленінская Праграма пабудовы сацыялізму, прынятая VIII з'ездам партыі ў 1919 годзе ў выглядзе другой Праграмы, шалкам выканана: сацыялізм перамог у Савецкім Саюзе поўнасцю і канчаткова. Праграма, якая нарадзілася на VIII з'ездзе РКП(б), піша член ЦК Венгерскай сацыялістычнай рабочай партыі Ласла Хай, можа, як заслужаны вэтэран, ганарыцца тым, што дасягнута камуністычнага гораха Савецкай улады. Нібы маяк асветляе яна непрапатанна шляхі сацыялістычнага будаўніцтва ў СССР. З яе дапамога саветскія людзі даказалі перавагу новага ладу на ўдарных будоўлях паштоў, на франтах Айчыннай вайны, у прасторах космосу, а цяпер яна з меншай сілай дапамагае братнім краінам на роднай дэмакратыі.

Ленінская Праграма пабудовы сацыялізму, прынятая VIII з'ездам партыі ў 1919 годзе ў выглядзе другой Праграмы, шалкам выканана: сацыялізм перамог у Савецкім Саюзе поўнасцю і канчаткова. Праграма, якая нарадзілася на VIII з'ездзе РКП(б), піша член ЦК Венгерскай сацыялістычнай рабочай партыі Ласла Хай, можа, як заслужаны вэтэран, ганарыцца тым, што дасягнута камуністычнага гораха Савецкай улады. Нібы маяк асветляе яна непрапатанна шляхі сацыялістычнага будаўніцтва ў СССР. З яе дапамога саветскія людзі даказалі перавагу новага ладу на ўдарных будоўлях паштоў, на франтах Айчыннай вайны, у прасторах космосу, а цяпер яна з меншай сілай дапамагае братнім краінам на роднай дэмакратыі.

Ленінская Праграма пабудовы сацыялізму, прынятая VIII з'ездам партыі ў 1919 годзе ў выглядзе другой Праграмы, шалкам выканана: сацыялізм перамог у Савецкім Саюзе поўнасцю і канчаткова. Праграма, якая нарадзілася на VIII з'ездзе РКП(б), піша член ЦК Венгерскай сацыялістычнай рабочай партыі Ласла Хай, можа, як заслужаны вэтэран, ганарыцца тым, што дасягнута камуністычнага гораха Савецкай улады. Нібы маяк асветляе яна непрапатанна шляхі сацыялістычнага будаўніцтва ў СССР. З яе дапамога саветскія людзі даказалі перавагу новага ладу на ўдарных будоўлях паштоў, на франтах Айчыннай вайны, у прасторах космосу, а цяпер яна з меншай сілай дапамагае братнім краінам на роднай дэмакратыі.

Ленінская Праграма пабудовы сацыялізму, прынятая VIII з'ездам партыі ў 1919 годзе ў выглядзе другой Праграмы, шалкам выканана: сацыялізм перамог у Савецкім Саюзе поўнасцю і канчаткова. Праграма, якая нарадзілася на VIII з'ездзе РКП(б), піша член ЦК Венгерскай сацыялістычнай рабочай партыі Ласла Хай, можа, як заслужаны вэтэран, ганарыцца тым, што дасягнута камуністычнага гораха Савецкай улады. Нібы маяк асветляе яна непрапатанна шляхі сацыялістычнага будаўніцтва ў СССР. З яе дапамога саветскія людзі даказалі перавагу новага ладу на ўдарных будоўлях паштоў, на франтах Айчыннай вайны, у прасторах космосу, а цяпер яна з меншай сілай дапамагае братнім краінам на роднай дэмакратыі.

Ленінская Праграма пабудовы сацыялізму, прынятая VIII з'ездам партыі ў 1919 годзе ў выглядзе другой Праграмы, шалкам выканана: сацыялізм перамог у Савецкім Саюзе поўнасцю і канчаткова. Праграма, якая нарадзілася на VIII з'ездзе РКП(б), піша член ЦК Венгерскай сацыялістычнай рабочай партыі Ласла Хай, можа, як заслужаны вэтэран, ганарыцца тым, што дасягнута камуністычнага гораха Савецкай улады. Нібы маяк асветляе яна непрапатанна шляхі сацыялістычнага будаўніцтва ў СССР. З яе дапамога саветскія людзі даказалі перавагу новага ладу на ўдарных будоўлях паштоў, на франтах Айчыннай вайны, у прасторах космосу, а цяпер яна з меншай сілай дапамагае братнім краінам на роднай дэмакратыі.

Ленінская Праграма пабудовы сацыялізму, прынятая VIII з'ездам партыі ў 1919 годзе ў выглядзе другой Праграмы, шалкам выканана: сацыялізм перамог у Савецкім Саюзе поўнасцю і канчаткова. Праграма, якая нарадзілася на VIII з'ездзе РКП(б), піша член ЦК Венгерскай сацыялістычнай рабочай партыі Ласла Хай, можа, як заслужаны вэтэран, ганарыцца тым, што дасягнута камуністычнага гораха Савецкай улады. Нібы маяк асветляе яна непрапатанна шляхі сацыялістычнага будаўніцтва ў СССР. З яе дапамога саветскія людзі даказалі перавагу новага ладу на ўдарных будоўлях паштоў, на франтах Айчыннай вайны, у прасторах космосу, а цяпер яна з меншай сілай дапамагае братнім краінам на роднай дэмакратыі.

Ленінская Праграма пабудовы сацыялізму, прынятая VIII з'ездам партыі ў 1919 годзе ў выглядзе другой Праграмы, шалкам выканана: сацыялізм перамог у Савецкім Саюзе поўнасцю і канчаткова. Праграма, якая нарадзілася на VIII з'ездзе РКП(б), піша член ЦК Венгерскай сацыялістычнай рабочай партыі Ласла Хай, можа, як заслужаны вэтэран, ганарыцца тым, што дасягнута камуністычнага гораха Савецкай улады. Нібы маяк асветляе яна непрапатанна шляхі сацыялістычнага будаўніцтва ў СССР. З яе дапамога саветскія людзі даказалі перавагу новага ладу на ўдарных будоўлях паштоў, на франтах Айчыннай вайны, у прасторах космосу, а цяпер яна з меншай сілай дапамагае братнім краінам на роднай дэмакратыі.

Ленінская Праграма пабудовы сацыялізму, прынятая VIII з'ездам партыі ў 1919 годзе ў выглядзе другой Праграмы, шалкам выканана: сацыялізм перамог у Савецкім Саюзе поўнасцю і канчаткова. Праграма, якая нарадзілася на VIII з'ездзе РКП(б), піша член ЦК Венгерскай сацыялістычнай рабочай партыі Ласла Хай, можа, як заслужаны вэтэран, ганарыцца тым, што дасягнута камуністычнага гораха Савецкай улады. Нібы маяк асветляе яна непрапатанна шляхі сацыялістычнага будаўніцтва ў СССР. З яе дапамога саветскія людзі даказалі перавагу новага ладу на ўдарных будоўлях паштоў, на франтах Айчыннай вайны, у прасторах космосу, а цяпер яна з меншай сілай дапамагае братнім краінам на роднай дэмакратыі.

Ленінская Праграма пабудовы сацыялізму, прынятая VIII з'ездам партыі ў 1919 годзе ў выглядзе другой Праграмы, шалкам выканана: сацыялізм перамог у Савецкім Саюзе поўнасцю і канчаткова. Праграма, якая нарадзілася на VIII з'ездзе РКП(б), піша член ЦК Венгерскай сацыялістычнай рабочай партыі Ласла Хай, можа, як заслужаны вэтэран, ганарыцца тым, што дасягнута камуністычнага гораха Савецкай улады. Нібы маяк асветляе яна непрапатанна шляхі сацыялістычнага будаўніцтва ў СССР. З яе дапамога саветскія людзі даказалі перавагу новага ладу на ўдарных будоўлях паштоў, на франтах Айчын

Добры настроі ў муляра Мікалая Бучко, члена бригады, якая змагаецца за званне камуністычнай. Стаўшы на працоўную вахту ў гонар XXII з'езда Радзімы Камуністычнай партыі, ён выконвае змяненнае заданне на 140—150 працэнтаў.

Разам са сваімі таварышамі Мікалай будзе ў Мінску новым будынкам Беларускага дзяржаўнага гісторыка-краязнаўчага музея.

Фота Я. КОГАЛЯ.

З'ЕЗД СВЕТЛАГА ЗАЎТРА

(Заканчэнне. Пачатак на 1-й стар.)

макіраванне; праца на карысць грамадства стале для ўсіх першай жыццёвай патрэбы, усваеннямі неабходнасцю; здольнасці кожнага будучы прымаліцца з найбольш карысна для народа.

Побач з агучанай характарыстыкай грамадства, у Праграме вызначаны шляхі стварэння матэрыяльна-тэхнічнай базы камунізму, ператварэння сацыялістычных вытворчых адносін у камуністычныя. Ставіцца задача сусветна-гістарычнага значэння — забяспечыць у нашай краіне самы высокі жыццёвы ўзровень у параўнанні з любой капіталістычнай дзяржавай. Рэальнасць намечанай мэты забяспечыць ўсім комплексам вызначаных у Праграме мерапрыемстваў; стварэнне матэрыяльна-тэхнічнай базы камунізму выклікае бурнае і нябачанае развіццё прадукцыйнасці працы, што з'явіцца асновай ператварэння сацыялістычных грамадскіх адносін у камуністычныя. Аб'ём нацыянальнага даходу СССР у бліжэйшыя дзесяць год павялічыцца амаль у два і паловінай раз, а з'явіцца год — прыкладна ў пяць разоў. Такім чынам, рэальны даход на душу насельніцтва будзе за дзевяць год узростаць больш чым у тры і паловінай раз. На працягу першага дзесяцігоддзя ажыццявіцца пераход на шасцігадзінны рабочы дзень, а ў другім дзесяцігоддзі пачнецца пераход да яшчэ большага скарачэння рабочага тыдня. Выкананне асноўнай эканамічнай задачы дзевяцігоддзя забяспечыць за кошт грамадства бесплатнае ўтрыманне дзяцей у дзіцячых установах і школах-інтэрнатах, матэрыяльнае забеспячэнне непрацаздольных, бесплатнае адукацыю на ўсіх навучальных установах, бесплатнае медыцынскае абслугоўванне, уключаючы медыкаменты, санітарнае лячэнне, бесплатнае карыстацкія кватэры, камунальныя паслугі, камунальны транспарт, бесплатнае карыстанне дэмамі адначасна, турыстычны базамі, пераход да бесплатнага грамадскага харчавання і г. д.

У гэты час Маркс пісаў, што апошняя мэта камунізму ёсць вышэйшае развіццё багатага, а калі некаторыя дасягнулі, да таго ён, што гэта вельмі вузкая эканамічная вызначэнне, дык я растлумачу, што наз багатым я разумею найбольш развіццё ўсіх акаляльных у чалавечы здольнасцей, а развіццё чалавечых здольнасцей — разумовых, мастацкіх, жыццёвых — гэта і ёсць культура.

Як у праекце Праграмы, так і ў праекце XXII з'езда імаюць аддасца ўвагі праблеме выхавання новага чалавечка з камуністычнымі рысамі характару, чалавечка-творцы, гуманіста, гарманічна развітага індывідуума. Раскрыты эканамічныя, палітычныя і ідэалагічныя ўмовы, якія вызначаюць рух нашай краіны да светлай будучыні ўсяго чалавечства.

Праграма КПСС — выдатны тэарэтычны і палітычны дакумент сучаснай эпохі, у якім атрымаваюць далейшае развіццё ўсе асноўныя пытанні марксісцка-ленінскай тэорыі працэсу пераходу да новых гістарычных умоў.

XXII з'езд носіць сапраўды творчы характар, ён прасякнуты баявым ланісцкім духам. З'езд — увасабленне завету Леніна, дэмакратычнае ўсперамагануючы сілы ланізму.

У гэты час Ленін гаварыў: «Узвеш прасты лік з'ездаў... ні адна дзяржава за тэ году дэмакратызму столькі не складала, а імяна такім шляхам мы выракаем агучаную рашэнні і выкажваем агучаную волю». На гэтым найвышэйшай базе дэмакратызму ўмоўна ўсталявацца працоўных. Наша канстытуцыя дае тое, што «рашэнні Савецкай улады маюць нябачаную ў свеце сілу аўтарытэту, сілу рабочых і сялян».

Белічны плян будаўніцтва камунізму, намечаны ў праекце Праграмы КПСС, толькі ў нашай рэспубліцы абмяркоўваўся на 8635 партыйных сходах і на 14 923 сходах працоўных, на якіх прысутнічала звыш аднаго мільяна 800

тысяч чалавек і выступіла каля 112 тысяч камуністаў і беспартыйных.

З'езд з'яўляецца выдатнай гістарычнай падзеяй не толькі ў жыцці нашай краіны, але і ва ўсім міжнародным рабочым руху. Увесь змест праекта Праграмы і работа з'езда дэманструюць гістарычную праўдлівасць марксісцка-ленінскай навуцы, якая адлюстраввае жыццёвыя інтарэсы рабочага класа, пераважнай большасці чалавечства. Уздзеянне XXII з'езда на розуму працоўных мас ва ўсім свеце ніяка не пераацэньваюць ва ўсёй вольнай раскрывае пераможную сілу навуковага камунізму.

«XXII з'езд КПСС, які прымае гэтую Праграму... піша ў Ірмы Генрых, член ЦК ЦК КП Чэхаславакіі, — стане вялікай гістарычнай вехай, ад якой шлях пачынае проста ўжо да вяршні камунізму».

«Някая савецкі народ ведае, што ва ўсім свеце і ў імяні шчыльна і мільёны людзей, якія звыш і з ім і якія ў выпадку неабходнасці ахвартуюць усім для таго, каб вялікі савецкі народ мог выканаць сваю гістарычную задачу... — заявіў індыйскі эканаміст Х. Д. Малаяя».

Сакратар Нацыянальнай канферэнцыі рабочых металургічнай і машынабудавальнай прамысловасці Італіі Рэната Канелі сказаў: «Новая Праграма КПСС — гэта сапраўды пуняводная зорка, якая асвятляе працоўным усяго свету дарогу да новага жыцця». Праграма савецкай Камуністычнай партыі, пісаў прэзідэнт «Амерыканска-рускага інстытута» Холанд Робертс, — гэта вялікая хартыя асноў гуманізму, красамоўны і яркі маніфест праў чалавечка». «Праграма КПСС — гэта важкае навуковае пацвярджэнне магчымасці сацыяльных сіл, якія выступаюць у сусветным маштабе супраць вайны, рэакцыі, нацыяналізму і імперыялізму» («Суркер», орган камуністычнай партыі ЗША).

Практика развядоўнай перабудовы грамадства ў СССР і краінах народнай дэмакратыі, сказаў Эдуард Логаш, усяго прагрэсіўнага чалавечства, натхніцель мільёны людзей на барацьбу за светлую будучыню. Нават працоўны камунізм, як амерыканскі публіцыст Сулейбергер, вымушаны прызнаць, што капіталістычны свет не ў стане выставіць ізаі, якая павяла б за сабой народную масу: «Мы па-ранейшаму не ў стане ні вызначыць нашы ўласныя ізаі, ні зрабіць іх зразумелымі для тых, прыхільнасці якіх мы дамагаемся».

У свеце ізаі вострая барацьба дзёх ізаі. Увесь свет з'яўляецца сведкам сапраўднага

трыумфу марксісма-ленінізма і адначасова глыбокага крызісу буржуазнай ізаі. Невыпадкова трубадуры імперыялізму і каланіялізму адкрылі кампанію хлусці і паклёпу вакол работы XXII з'езда і праекта Праграмы КПСС. У страху перад неабходнасцю краху імперыялізму, яны спрабуюць запалохаць «жахама» камунізму, пры якім нібы «механічна» занывольніць усё чалавечства, камунізм нагнае сваю волю, людзі стануць падобныя на рэч», а «народы створыць карціну ітампаніі ітампаніі» аднастайнасці. Усё гэта накіравана на тое, каб ашукаль масы пры дапамозе ізаілічных выкрутаў, задушыць у працоўных энэргію да барацьбы, абмежаваць іх інтарэсы і паказаць бесперспектыўнасць іх творчасці мас і рух грамадства. Ленін пісаў, што калі імперыялісты супраць іша не могуць пайсці вараз са зброяй у руках, то ідуць са зброяй хлусці і паклёпу».

XXII з'езд паказвае велічную перспектыву далейшага грамадскага развіцця, асвятляе надалейны шлях да шчаслівага жыцця, да свабоды, роўнасці і шчасця ўсіх народаў.

У лагерах імперыялізму вымушаны абмяжоўваць і нават ліквідаваць дэмакратычныя свабоды, забяспечваюць сацыяльныя вынікі беспрацоўя, жабрэцтва. Яны баяцца вялікай сілы прыкладу жыцця працоўных СССР. Вос чаму імперыялістычэская буржуазія, прыкываючыся «чыстай» дэмакратыяй, толькі і робіць, указваў Ленін, што «фабрычныя снарады для знішчэння людзей», прапаведуе «самыя рэакцыйныя ізаі, рэлігію, імперыялізм, абарону эксплуатацый і г. д.»

Прагрэсіўныя людзі ўсіх краін бачаць, што прыклад Савецкага Саюза указвае правільны шлях да чалавечства.

Камунізм — гэта цяпер не далёкая мара, а нашта блізкае заўтра. Ён вырастае са стараўнай працы савецкіх людзей. Гэта — творчасць мільёнаў мас народаў.

Пабудова камунізму, гаворыў М. С. Хрушчоў, не з'яўляецца нечым фантастычным, недасягным разуменню раллага чалавек. Будаванне камунізму — гэта ўсе працоўныя нашай краіны, якія думкі зганяюць з думкамі партыі. І гэта, гаворыў Хрушчоў, самая вялікая ўзнагарода для нашай партыі, гэты вялікі трыумф ланіскага вучня, які праграма партыі, тэорыя камуністычнага грамадства перасталі быць толькі навуковымі дакументам, а сталі дакументам самога жыцця, поглядамі, разуменнем, праграмай дзейнасці нашага вялікага народа».

Камунізм — гэта цяпер не далёкая мара, а нашта блізкае заўтра. Ён вырастае са стараўнай працы савецкіх людзей. Гэта — творчасць мільёнаў мас народаў.

Пабудова камунізму, гаворыў М. С. Хрушчоў, не з'яўляецца нечым фантастычным, недасягным разуменню раллага чалавек. Будаванне камунізму — гэта ўсе працоўныя нашай краіны, якія думкі зганяюць з думкамі партыі. І гэта, гаворыў Хрушчоў, самая вялікая ўзнагарода для нашай партыі, гэты вялікі трыумф ланіскага вучня, які праграма партыі, тэорыя камуністычнага грамадства перасталі быць толькі навуковымі дакументам, а сталі дакументам самога жыцця, поглядамі, разуменнем, праграмай дзейнасці нашага вялікага народа».

У свеце ізаі вострая барацьба дзёх ізаі. Увесь свет з'яўляецца сведкам сапраўднага

трыумфу марксісма-ленінізма і адначасова глыбокага крызісу буржуазнай ізаі. Невыпадкова трубадуры імперыялізму і каланіялізму адкрылі кампанію хлусці і паклёпу вакол работы XXII з'езда і праекта Праграмы КПСС. У страху перад неабходнасцю краху імперыялізму, яны спрабуюць запалохаць «жахама» камунізму, пры якім нібы «механічна» занывольніць усё чалавечства, камунізм нагнае сваю волю, людзі стануць падобныя на рэч», а «народы створыць карціну ітампаніі ітампаніі» аднастайнасці. Усё гэта накіравана на тое, каб ашукаль масы пры дапамозе ізаілічных выкрутаў, задушыць у працоўных энэргію да барацьбы, абмежаваць іх інтарэсы і паказаць бесперспектыўнасць іх творчасці мас і рух грамадства. Ленін пісаў, што калі імперыялісты супраць іша не могуць пайсці вараз са зброяй у руках, то ідуць са зброяй хлусці і паклёпу».

XXII з'езд паказвае велічную перспектыву далейшага грамадскага развіцця, асвятляе надалейны шлях да шчаслівага жыцця, да свабоды, роўнасці і шчасця ўсіх народаў.

У лагерах імперыялізму вымушаны абмяжоўваць і нават ліквідаваць дэмакратычныя свабоды, забяспечваюць сацыяльныя вынікі беспрацоўя, жабрэцтва. Яны баяцца вялікай сілы прыкладу жыцця працоўных СССР. Вос чаму імперыялістычэская буржуазія, прыкываючыся «чыстай» дэмакратыяй, толькі і робіць, указваў Ленін, што «фабрычныя снарады для знішчэння людзей», прапаведуе «самыя рэакцыйныя ізаі, рэлігію, імперыялізм, абарону эксплуатацый і г. д.»

Прагрэсіўныя людзі ўсіх краін бачаць, што прыклад Савецкага Саюза указвае правільны шлях да чалавечства.

Камунізм — гэта цяпер не далёкая мара, а нашта блізкае заўтра. Ён вырастае са стараўнай працы савецкіх людзей. Гэта — творчасць мільёнаў мас народаў.

Пабудова камунізму, гаворыў М. С. Хрушчоў, не з'яўляецца нечым фантастычным, недасягным разуменню раллага чалавек. Будаванне камунізму — гэта ўсе працоўныя нашай краіны, якія думкі зганяюць з думкамі партыі. І гэта, гаворыў Хрушчоў, самая вялікая ўзнагарода для нашай партыі, гэты вялікі трыумф ланіскага вучня, які праграма партыі, тэорыя камуністычнага грамадства перасталі быць толькі навуковымі дакументам, а сталі дакументам самога жыцця, поглядамі, разуменнем, праграмай дзейнасці нашага вялікага народа».

У свеце ізаі вострая барацьба дзёх ізаі. Увесь свет з'яўляецца сведкам сапраўднага

трыумфу марксісма-ленінізма і адначасова глыбокага крызісу буржуазнай ізаі. Невыпадкова трубадуры імперыялізму і каланіялізму адкрылі кампанію хлусці і паклёпу вакол работы XXII з'езда і праекта Праграмы КПСС. У страху перад неабходнасцю краху імперыялізму, яны спрабуюць запалохаць «жахама» камунізму, пры якім нібы «механічна» занывольніць усё чалавечства, камунізм нагнае сваю волю, людзі стануць падобныя на рэч», а «народы створыць карціну ітампаніі ітампаніі» аднастайнасці. Усё гэта накіравана на тое, каб ашукаль масы пры дапамозе ізаілічных выкрутаў, задушыць у працоўных энэргію да барацьбы, абмежаваць іх інтарэсы і паказаць бесперспектыўнасць іх творчасці мас і рух грамадства. Ленін пісаў, што калі імперыялісты супраць іша не могуць пайсці вараз са зброяй у руках, то ідуць са зброяй хлусці і паклёпу».

трыумфу марксісма-ленінізма і адначасова глыбокага крызісу буржуазнай ізаі. Невыпадкова трубадуры імперыялізму і каланіялізму адкрылі кампанію хлусці і паклёпу вакол работы XXII з'езда і праекта Праграмы КПСС. У страху перад неабходнасцю краху імперыялізму, яны спрабуюць запалохаць «жахама» камунізму, пры якім нібы «механічна» занывольніць усё чалавечства, камунізм нагнае сваю волю, людзі стануць падобныя на рэч», а «народы створыць карціну ітампаніі ітампаніі» аднастайнасці. Усё гэта накіравана на тое, каб ашукаль масы пры дапамозе ізаілічных выкрутаў, задушыць у працоўных энэргію да барацьбы, абмежаваць іх інтарэсы і паказаць бесперспектыўнасць іх творчасці мас і рух грамадства. Ленін пісаў, што калі імперыялісты супраць іша не могуць пайсці вараз са зброяй у руках, то ідуць са зброяй хлусці і паклёпу».

XXII з'езд паказвае велічную перспектыву далейшага грамадскага развіцця, асвятляе надалейны шлях да шчаслівага жыцця, да свабоды, роўнасці і шчасця ўсіх народаў.

У лагерах імперыялізму вымушаны абмяжоўваць і нават ліквідаваць дэмакратычныя свабоды, забяспечваюць сацыяльныя вынікі беспрацоўя, жабрэцтва. Яны баяцца вялікай сілы прыкладу жыцця працоўных СССР. Вос чаму імперыялістычэская буржуазія, прыкываючыся «чыстай» дэмакратыяй, толькі і робіць, указваў Ленін, што «фабрычныя снарады для знішчэння людзей», прапаведуе «самыя рэакцыйныя ізаі, рэлігію, імперыялізм, абарону эксплуатацый і г. д.»

Прагрэсіўныя людзі ўсіх краін бачаць, што прыклад Савецкага Саюза указвае правільны шлях да чалавечства.

Камунізм — гэта цяпер не далёкая мара, а нашта блізкае заўтра. Ён вырастае са стараўнай працы савецкіх людзей. Гэта — творчасць мільёнаў мас народаў.

Пабудова камунізму, гаворыў М. С. Хрушчоў, не з'яўляецца нечым фантастычным, недасягным разуменню раллага чалавек. Будаванне камунізму — гэта ўсе працоўныя нашай краіны, якія думкі зганяюць з думкамі партыі. І гэта, гаворыў Хрушчоў, самая вялікая ўзнагарода для нашай партыі, гэты вялікі трыумф ланіскага вучня, які праграма партыі, тэорыя камуністычнага грамадства перасталі быць толькі навуковымі дакументам, а сталі дакументам самога жыцця, поглядамі, разуменнем, праграмай дзейнасці нашага вялікага народа».

У свеце ізаі вострая барацьба дзёх ізаі. Увесь свет з'яўляецца сведкам сапраўднага

трыумфу марксісма-ленінізма і адначасова глыбокага крызісу буржуазнай ізаі. Невыпадкова трубадуры імперыялізму і каланіялізму адкрылі кампанію хлусці і паклёпу вакол работы XXII з'езда і праекта Праграмы КПСС. У страху перад неабходнасцю краху імперыялізму, яны спрабуюць запалохаць «жахама» камунізму, пры якім нібы «механічна» занывольніць усё чалавечства, камунізм нагнае сваю волю, людзі стануць падобныя на рэч», а «народы створыць карціну ітампаніі ітампаніі» аднастайнасці. Усё гэта накіравана на тое, каб ашукаль масы пры дапамозе ізаілічных выкрутаў, задушыць у працоўных энэргію да барацьбы, абмежаваць іх інтарэсы і паказаць бесперспектыўнасць іх творчасці мас і рух грамадства. Ленін пісаў, што калі імперыялісты супраць іша не могуць пайсці вараз са зброяй у руках, то ідуць са зброяй хлусці і паклёпу».

XXII з'езд паказвае велічную перспектыву далейшага грамадскага развіцця, асвятляе надалейны шлях да шчаслівага жыцця, да свабоды, роўнасці і шчасця ўсіх народаў.

У лагерах імперыялізму вымушаны абмяжоўваць і нават ліквідаваць дэмакратычныя свабоды, забяспечваюць сацыяльныя вынікі беспрацоўя, жабрэцтва. Яны баяцца вялікай сілы прыкладу жыцця працоўных СССР. Вос чаму імперыялістычэская буржуазія, прыкываючыся «чыстай» дэмакратыяй, толькі і робіць, указваў Ленін, што «фабрычныя снарады для знішчэння людзей», прапаведуе «самыя рэакцыйныя ізаі, рэлігію, імперыялізм, абарону эксплуатацый і г. д.»

Прагрэсіўныя людзі ўсіх краін бачаць, што прыклад Савецкага Саюза указвае правільны шлях да чалавечства.

Камунізм — гэта цяпер не далёкая мара, а нашта блізкае заўтра. Ён вырастае са стараўнай працы савецкіх людзей. Гэта — творчасць мільёнаў мас народаў.

Пабудова камунізму, гаворыў М. С. Хрушчоў, не з'яўляецца нечым фантастычным, недасягным разуменню раллага чалавек. Будаванне камунізму — гэта ўсе працоўныя нашай краіны, якія думкі зганяюць з думкамі партыі. І гэта, гаворыў Хрушчоў, самая вялікая ўзнагарода для нашай партыі, гэты вялікі трыумф ланіскага вучня, які праграма партыі, тэорыя камуністычнага грамадства перасталі быць толькі навуковымі дакументам, а сталі дакументам самога жыцця, поглядамі, разуменнем, праграмай дзейнасці нашага вялікага народа».

У свеце ізаі вострая барацьба дзёх ізаі. Увесь свет з'яўляецца сведкам сапраўднага

трыумфу марксісма-ленінізма і адначасова глыбокага крызісу буржуазнай ізаі. Невыпадкова трубадуры імперыялізму і каланіялізму адкрылі кампанію хлусці і паклёпу вакол работы XXII з'езда і праекта Праграмы КПСС. У страху перад неабходнасцю краху імперыялізму, яны спрабуюць запалохаць «жахама» камунізму, пры якім нібы «механічна» занывольніць усё чалавечства, камунізм нагнае сваю волю, людзі стануць падобныя на рэч», а «народы створыць карціну ітампаніі ітампаніі» аднастайнасці. Усё гэта накіравана на тое, каб ашукаль масы пры дапамозе ізаілічных выкрутаў, задушыць у працоўных энэргію да барацьбы, абмежаваць іх інтарэсы і паказаць бесперспектыўнасць іх творчасці мас і рух грамадства. Ленін пісаў, што калі імперыялісты супраць іша не могуць пайсці вараз са зброяй у руках, то ідуць са зброяй хлусці і паклёпу».

XXII з'езд паказвае велічную перспектыву далейшага грамадскага развіцця, асвятляе надалейны шлях да шчаслівага жыцця, да свабоды, роўнасці і шчасця ўсіх народаў.

З ПЕСНЯЙ АБ РОДНАЙ ПАРТЫІ

Эдуард Якаўлевіч Логаш, якога вы бачыце на здымку, выдана ў Гомельскай самадзейнай кампазітар. З 1950 года ён працуе кампазітар пры Палацы культуры Гомельскага шклозавода імя Сталіна. Пісаць музыку Логаш пачаў не так даўно — з 1956 года. За гэты час ім напісана ніяма песень, сярэд якіх асабліва выдзяляюцца «Зімушка-зіма» (на словы М. Рыльнікава), «Дарога» (словы П. Прануца), «Песня пра Барыкіна» (словы М. Даніленкі), «Салдацкі танец» (на словы С. Гаўрусёва).

— Такія выдатныя падзеі, як XXII з'езд партыі хваляе мяне, як і ўсіх савецкіх людзей, — гаворыць Эдуард Логаш. — Хочацца склаці такую песню аб роднай партыі, каб яна палюбілася народу.

Самадзейны кампазітар зазначае, што працу над песняй аб партыі на словы паэта Пятруся Броўкі.

Тэкст і фота М. ПЯТРОВА.

Канферэнцыя чытачоў

У Пухавіцкім раённым Доме культуры днём адбылася канферэнцыя чытачоў газеты «Літаратура і мастацтва».

З цікавымі прапановамі і заўвагамі аб матэрыялах газет выступілі самадзейны мастак Р.Д. В. Мазанік і загадчык бібліятэкі С. Чыбісава.

Супрацоўнікі рэдакцыі газеты У.Л. Бойка расказваў аб планах работ рэдакцыі. З чытаннем вершаў выступілі паэты А. Русак, С. Шушкевіч і мастацкі настаўнік З. Бірала.

Краіна перажывае змяняльныя дні. У Маскве працуе XXII з'езд Камуністычнай партыі Савецкага Саюза.

З'езд прыме новую Праграму. Мне гэтая Праграма ўяўляецца як найвышэйшы твор, у якім уважліва і натхненна, з сапраўды прэзэнтываць лепшую сілу чалавечства.

Камунізм — гэта наша любоў. Наша радасць, надзея і ява. Не зусім зразумелы ён тым, хто загараў у мяшчанскім балоце. Наша мара — не прывідны дым. А ракетка ў далёкім палёце. Камуніст — з неспакойнай душой.

Ён за праўду аказаны на свеце. Колер сцягу Радзімы май — На чырвоным партыйным білеце.

Вялікі і аказаныя задачы ставіць перад намі партыя ў галіне выхавання камуністычнай свядомасці. «У пераход пераходу да камунізму ўзрастаюць магчымасці выхавання новага чалавечка, які гарманічна спалучае ў сабе духоўнае багацце, маральную чысціню і фізічную дасканаласць».

Неяк я пачылаў у адной са школ-інтэрнатаў Мінскай вобласці. У новых класах і добра абсталяваных майстарнях вучыцца, набываюць працоўныя навыкі будучы будаўнік Камунізму.

Выхаванні школы-інтэрната — працавітыя, беражлівыя, з пачувальнасцю калектыву, з добрым таварыскім сэрцам: кожны за ўсіх, усё за аднаго!

Дзеці выхоўваюцца ў духу ўзвышай дамогі, сумленнасці і праўдлівасці. Яны маюць усё магчымасці развіцця сваё здольнасці ў музыцы, жывапісе, літаратуры, тэхніцы.

Тут ажыццяўляецца камуністычныя прынцыпы «усебажнага і гарманічнага развіцця чалавечай асобы».

А што сказала наша літаратура аб гэтых парастках будучыні? Недаараванна мал!

Недарма зімою гэтага года, у час сустрэчы пісьменнікаў з выхавальцамі школ-інтэрнатаў рэспублікі, нам давалася выслухаць горкія, але слуханыя папяркі ў адрас пісьменнікаў, якія пішуць для дзяцей і юнацтва.

Некалькі дзён назад у рэспубліканскай піянерскай газеце «Зорка» выступіў Герой Савецкай Айчыннай вайны, дэлегат XXII з'езда партыі А. Вітанкевіч. Ён зварнуўся да юнай змены з наступнымі словамі:

«Радасна калі тва праца ўявіцца ў працу тваёй рэспублікі. Імянае сваё працай прынёсці яшчэ большую карысць грамадству. Бо камунізм пачынаецца сёння. І некалькі ты добра прапрацаваў, настолькі наблізіў сваё светлае заўтра».

Гэта цудоўны водгук на залатыя словы праекта Праграмы КПСС, які ў перадаз'ездзкіх дні абмяркоўваўся ўся краіна:

«Праца на здольнасці стане прывычкай, першай жыццёвай патрэбай ўсіх членаў грамадства».

Працоўны чалавек — герой нашага часу. І вельмі важна, каб творы для дзяцей і юнацтва, прысвечаныя гэтай герою, былі вартымі гэтаму.

КПСС падкрэслівае вялікую ролю школы, якая заклікана прывіць дзецям любоў да працы, да ведаў, фарміраваць маладога чалавечка ў духу камуністычнай свядомасці і маралі. Ва ўсім гэтым высокая, пачэсная і аказ

ДРУГАЯ СУСТРЭЧА З ДРАМАТУРГАМ

НЕВЯЛІКІ зборнік апавяданняў Янкі Скрыгана «Скажы адно слова» — вынік рухлівых прац.

Янка Скрыган — шухальнік свайго тэатра, і гэты сведчанне творчай сталасці пісьменніка.

Апавяданні зборніка вызначаюцца тонкай архітэктонікай, якія пааб'яўлены спрыянцямі — гэтага біча мастацтва. Аўтар перадае асяроддзе і людзей у ім так асяродкова, нават, я б сказаў, дакладна, каб не «пакрыўдзіць» чытаўца свайго героя, каб расказаць пра іх сапраўды па-чалавечаму, апазітую ўсю таму ўласцівым ім пацужыў, думак, і, можа, таму так гарманічна ў яго прозе апавядальніцтва, пейзажальнасць, лірыка, пафас, развагі, абатульненні і г. д.

Творчая манера Янкі Скрыгана — арыгінальная і цікавая. Ён не хоча быць паўтараўкам, каго-небудзь. Тое, што ёсць у зборніку, задабыта, знойдзена ім самім і перададзена з такою прэзентацыяй, лёгкасцю, што, здаецца, кожны абаві, сказ, слова свеціцца чысцінёй, выразнасцю, як тыя зрабавыя цагляныя і доўга пабудаваныя дома.

Такія ахайная работа над творами — вынік высокай пісьменніцкай культуры аўтара, якая ён нястомна развівае. Асабліва старанна працуе аўтар над мовай. Умельства забяраць у мове народа патрыятызм, так, як гэта робіць Скрыган, — гэта адчуванне народнай моўнай плыні, якая нічога агульнага не мае з ніякімі літаратурнымі штапамі. Бо сама народная мова плыць і ёсць творчасцю — штодзённая, масавая, дзе слова, перш чым стала словам для ўсіх, павіна адзінадушна ў народных гуртках, як той каменчык у марскім хвалях. Удзяльнасць карыстацца такою моваю, якую гаворыць народ, і перадаць яе пісьменна — бадай і з'яўляецца асноўнай аметнай рысай стылю Скрыгана.

Янка Скрыган намагався выпісаць лінію сюжэта, здаецца, да апошняй кропкі, але разам з тым мы не бачым ні напружвання, ні вялікіх адступленняў. Такое пачувальнае стварэнне лёгкасці, якая, аднак, не шкодзіць сур'ёзнаму думкам глыбока грамадскага значэння. Спалучэнне лёгкасці выкладання з сур'ёзнасцю зместу — значыць імянуцца да высокай мастацкай прастаты.

Але такое стаўленне да жывой моўнай плыні, якое назіраем у творчасці Скрыгана, мае, бадай, і сваю небяспеку. Шуканне народнай перлы ў мове, можна зачэпацца і за архаізмы. Калі, на

прыклад, Скрыган у апавяданні «У Кірылы на хутары» піша пра дзюўку, што яна «ўся круглаяя і варушкая», мы цалкам прыймаем гэтую ўдалую знаходку. Але вось у сказе «... між каліні і на ўзможках аркада яшчэ малады, але тутга набрынялым сокам трава» — слова «аркада» выглядае архаічным, хоць гучыць асцябоўна. Калі ж і ўжываецца на Беларусі, дык, відавочна, мала дзе. Яно патрабуе тлумачэння. На маю думку, добра, напрыклад, робіць Скрыган, калі замест слова «аркада» піша «ладушчыца». Гэта з давайдзюна цалкам апавядальнае моўнае слоўніку беларускага народа. Слова «аркада» прынесена ў лі-

тэратуру мованазнаўцамі і яшчэ да гэтага часу аддае штурханне. З усіх апавяданняў у зборніку (а іх — восем і тры замалеўкі) на свайму месце і мастацкім узроўні выдзяляюцца тры найбольшыя па памеру: «Напрошаная сляза», «Хаталя» і «Скажы адно слова». Хоць кожнае з іх па-свойму аметнае, самастойнае па зместу, аднак аглядаючы яны як часткі адной аповесці. Іх спалучае тэматыка, стыль пацужыў герояў, каларыт асяроддзя. У двух з гэтых апавяданняў («Напрошаная сляза» і «Скажы адно слова») паўтараюцца тыя самыя персанажы (Марына Барысаўна, Собіч). Тэма гэтых апавяданняў — героіка нашых будзёнаў, дзе асабістае несня пералятаецца з грамадскім, сывяржэнне таго, што праца ў сацыялістычным грамадстве павіна быць творчай.

Янку Скрыгану ў гэтых трох апавяданнях удалося добра расказаць пра творчы працэс сюррэальна-лірычнага, пра яго ўдзяльнасць — галоўнага бухгалтара Собічы і Казіміра ў апавяданні «Хаталя». Творчыя намаганні галоўнага Усевалода Собічы ў апавяданні «Напрошаная сляза» выяўляюцца ў імкненні дамагчыся ад людзей разумення, сумленнага выканання сваіх функцый на заводзе. Там і зарплата рабочым будзе цалкам забяспечана, тады не будзе дэб'юту, не будзе даўгоў і г. д. Прадпрыемства будзе ісці да заўтрашніх дасягненняў поўным размахам, без скрыгату, без зрываў і надрыву. І спеець у такіх выпадках забяспечанасць. Творчыя імкненні галоўнага Собічы натаскаюцца на перашкоды і з боку дырэктара завода, і з боку іншых.

Гэта — людзі, якія прывыклі жыць па стандартах. Нешта там ламаць галаву і думаць над тым ці іншым паліпшэннем, калі ёсць гэтыя дарожкі і каналы, на якіх можна ехаць і зводзіць сяк-так канцы з канцамі. І ўсё. А там бо — бацька.

Скрыгановага галоўнага Собічы паказала Марына, работніца бухгалтэрыі. Собіч дапамог ёй зразумець творчы сакрэт бухгалтэрскага ўліку, учытыць невядомыя дагэтуль перабыты. Сумленна Собіч не прыняў той Марыны, бо да яе даўгі час з'яўляўся бухгалтар Эрмаліш. Собіч знарок хваліў Марыну, сказаўшы, што ён мае жанку-геолага, якая не дзе ў экспедыцыі, і што мае сяс-

— Няўжо ж ён тады лістоўкі прывозіў? — аш на самую патлытую змажуху сваю шапку Красуці.

— Ну, мабыць жа. Прывяздай, забары, яны і цыпер не дзе та завалены ў заперы. От як, мой дарэгі Мікалаік.

Вос і ўся тая важкая, апошняя кропля, якая так «жэрава» гаворыць, што людзі з народа ўмелі памагаць змагарам за ўладу Саветаў, не патрабуючы за гэта ні славы і ніякіх узнагарод.

Палобны канец маю і ў апавяданні «Скажы адно слова». Галоўнага Усевалода Собічы, як ужо гаварылася, моцна заліпаецца да Галіны. Галіна на раздарожжы, яна шчыра думае, што, можа, давядзецца паіравацца з Мікалаем, якая яна кінула за адряду ёй. Яна рашаецца напісаць былому мужу лістоўку ў Вішнёве, каб той прыхаў для канчатковай гутаркі, бо Галіна ў свой час яго моцна кахала, Мікалаік прыхаў. Гутарка дабылася. Галіна прыходзіць да сестры Маргарыты. Сястра пытаецца: «Дзе Мікалаік?»

Галіна: «Там. Астаўся, сядзіць у мяне. А можа пайшоў... Мы гаварылі з ім. Ну і... я проста забылася і назвала яго Усевалодам. Бачыш, што са мною тырылася. То што ж я буду япер крыўдзіць душою?»

Вымаўленне замест «Мікалаік» — «Усевалод» адкрыла сапраўднае стан душы Галіны. На гэты патрэба было толькі адно слова.

Асобнае месца ў зборніку па глыбінні псіхалагічнага зместу апавядання «Хаталя». Псіхічны стан Наталі, калі яна дзікыць у балышчы ў далёкай эвакуацыі ў час ваіны і чакае смерці, апісан з даўняўняй чэпнасцю, без надрыў і проста з хрэстаматыйнай чысцінёй.

Наталія ад аслаблення, ад знямогі ўжо не хоча жыць. Аўтар так апісвае атмасферу, у якой мучыцца Наталія: «Наволад цягнуцца да дзён за дзень, і ўсё тым жа балышчыя ложка, белыя сценны, белыя жалаты прасуджываюць, на самым слабым стоіць хлопчык і найбольш — маўклывы, ціхае жаданне. Якая пакута — гэтага павольнага смерці! Бо і не бачыць жа нічога. Проста — слабасць і абыякавасць да ўсяго. І ўсё нешта толькі тоенька і бяскожна звышні. Ці то сценны такія звышні, ці паветра, ці так, можа, і забудым было...»

Слабасць і абыякавасць, і тоенькі бяскожны звышні. Наталія хворая ад нервовай вычарпанасці. Гэта — ад бамбёжак. Не ведае яна, дзе яе маленькая дачка Люда — ці жыва, ці не. Яна папраста ў ніякіх лістоўках. А калі глянэла ў яго — жахнулася. Яна ўчылася ў ім толькі вочы, ды і то не свае — яны ў глыбокіх ямах, прасвецілася. «Гэта быў не твар, а чэрап, якія звычайна з'яўляюцца смерцю». Пасля гэтага ёй і стала страшна. Яна просіць у доктара, каб даў ёй атрыбут. Доктар сьварыцца на не і кажа: «Ты ў мяне нічч танаваць будзеш». А сам потым думае над адзіноце: «Ну, чым жа яе ратаваць? Патрэбны лекарствы, харчы, а іх няма. Усё на фронце. Наталія выратавала хворая, старая сямідзесяці год — мясцовае. Ёй з дому прыносілі яду. Яна аддавала Наталі — не адкрыта, а праз доктара, каб Наталія не ведала.

Наталія ачунала і стала працаваць на заводзе, у аддзеле капітальнага будаўніцтва. Там пазнаёмілася з рэвізором Казімірам. Добра перададзена пісьменнікам псіхалогія Наталінага каханья, у якой была адна заміна, адна стрэжка: Наталія не прызналася Казіміру, што мела дачку. Яна баялася спалохаць гэтым каханнем чалавек. Аднак непрыняццё ўнесла час неадольна. І гэты неспакор Наталі даходзіць да свайго апазіту тым, калі яна неспадзявана атрымлівае ад сваёй цёткі, з якой дазнаецца, што дачка Люда жыве, ёй п'ятнаціці год... Тут пераляпаецца і муж, які нічога не ведае пра гэта, і дачка, пра якую ўрачыце трэба сказаць яму, — усё гэта разам вельмі ўрушае пачуцці Наталі. Разрадука тут — вялікі плач жанчыны-маці.

Такія апавяданні, як «Іўсты кажуць», «Паваротак ля сасны», — менш удалыя па зместу, хоць і там ёсць сапраўды мастацкія масівы. «Абраза», «Маці», «Слепата», «Надзіс на кіле» — гэта імгненныя мастацкія замалеўкі з харошым, светлым зместам.

Апавяданні Янкі Скрыгана — гэта адлюстраванне таго, як асабіста і грамадскае зліваюцца ў адзінае цэлае, як адно дапаўняе другое. У гэтым, відавочна, — сакрэт шырокага творчага дыхання пісьменніка.

ТВОРЧАЕ ДЫХАННЕ

Піліп ПЕСТРАК

татару мованазнаўцамі і яшчэ да гэтага часу аддае штурханне. З усіх апавяданняў у зборніку (а іх — восем і тры замалеўкі) на свайму месце і мастацкім узроўні выдзяляюцца тры найбольшыя па памеру: «Напрошаная сляза», «Хаталя» і «Скажы адно слова». Хоць кожнае з іх па-свойму аметнае, самастойнае па зместу, аднак аглядаючы яны як часткі адной аповесці. Іх спалучае тэматыка, стыль пацужыў герояў, каларыт асяроддзя. У двух з гэтых апавяданняў («Напрошаная сляза» і «Скажы адно слова») паўтараюцца тыя самыя персанажы (Марына Барысаўна, Собіч). Тэма гэтых апавяданняў — героіка нашых будзёнаў, дзе асабістае несня пералятаецца з грамадскім, сывяржэнне таго, што праца ў сацыялістычным грамадстве павіна быць творчай.

Янку Скрыгану ў гэтых трох апавяданнях удалося добра расказаць пра творчы працэс сюррэальна-лірычнага, пра яго ўдзяльнасць — галоўнага бухгалтара Собічы і Казіміра ў апавяданні «Хаталя». Творчыя намаганні галоўнага Усевалода Собічы ў апавяданні «Напрошаная сляза» выяўляюцца ў імкненні дамагчыся ад людзей разумення, сумленнага выканання сваіх функцый на заводзе. Там і зарплата рабочым будзе цалкам забяспечана, тады не будзе дэб'юту, не будзе даўгоў і г. д. Прадпрыемства будзе ісці да заўтрашніх дасягненняў поўным размахам, без скрыгату, без зрываў і надрыву. І спеець у такіх выпадках забяспечанасць. Творчыя імкненні галоўнага Собічы натаскаюцца на перашкоды і з боку дырэктара завода, і з боку іншых.

Гэта — людзі, якія прывыклі жыць па стандартах. Нешта там ламаць галаву і думаць над тым ці іншым паліпшэннем, калі ёсць гэтыя дарожкі і каналы, на якіх можна ехаць і зводзіць сяк-так канцы з канцамі. І ўсё. А там бо — бацька.

Скрыгановага галоўнага Собічы паказала Марына, работніца бухгалтэрыі. Собіч дапамог ёй зразумець творчы сакрэт бухгалтэрскага ўліку, учытыць невядомыя дагэтуль перабыты. Сумленна Собіч не прыняў той Марыны, бо да яе даўгі час з'яўляўся бухгалтар Эрмаліш. Собіч знарок хваліў Марыну, сказаўшы, што ён мае жанку-геолага, якая не дзе ў экспедыцыі, і што мае сяс-

— Няўжо ж ён тады лістоўкі прывозіў? — аш на самую патлытую змажуху сваю шапку Красуці.

— Ну, мабыць жа. Прывяздай, забары, яны і цыпер не дзе та завалены ў заперы. От як, мой дарэгі Мікалаік.

Вос і ўся тая важкая, апошняя кропля, якая так «жэрава» гаворыць, што людзі з народа ўмелі памагаць змагарам за ўладу Саветаў, не патрабуючы за гэта ні славы і ніякіх узнагарод.

Палобны канец маю і ў апавяданні «Скажы адно слова». Галоўнага Усевалода Собічы, як ужо гаварылася, моцна заліпаецца да Галіны. Галіна на раздарожжы, яна шчыра думае, што, можа, давядзецца паіравацца з Мікалаем, якая яна кінула за адряду ёй. Яна рашаецца напісаць былому мужу лістоўку ў Вішнёве, каб той прыхаў для канчатковай гутаркі, бо Галіна ў свой час яго моцна кахала, Мікалаік прыхаў. Гутарка дабылася. Галіна прыходзіць да сестры Маргарыты. Сястра пытаецца: «Дзе Мікалаік?»

Галіна: «Там. Астаўся, сядзіць у мяне. А можа пайшоў... Мы гаварылі з ім. Ну і... я проста забылася і назвала яго Усевалодам. Бачыш, што са мною тырылася. То што ж я буду япер крыўдзіць душою?»

Вымаўленне замест «Мікалаік» — «Усевалод» адкрыла сапраўднае стан душы Галіны. На гэты патрэба было толькі адно слова.

Асобнае месца ў зборніку па глыбінні псіхалагічнага зместу апавядання «Хаталя». Псіхічны стан Наталі, калі яна дзікыць у балышчы ў далёкай эвакуацыі ў час ваіны і чакае смерці, апісан з даўняўняй чэпнасцю, без надрыў і проста з хрэстаматыйнай чысцінёй.

Наталія ад аслаблення, ад знямогі ўжо не хоча жыць. Аўтар так апісвае атмасферу, у якой мучыцца Наталія: «Наволад цягнуцца да дзён за дзень, і ўсё тым жа балышчыя ложка, белыя сценны, белыя жалаты прасуджываюць, на самым слабым стоіць хлопчык і найбольш — маўклывы, ціхае жаданне. Якая пакута — гэтага павольнага смерці! Бо і не бачыць жа нічога. Проста — слабасць і абыякавасць да ўсяго. І ўсё нешта толькі тоенька і бяскожна звышні. Ці то сценны такія звышні, ці паветра, ці так, можа, і забудым было...»

Слабасць і абыякавасць, і тоенькі бяскожны звышні. Наталія хворая ад нервовай вычарпанасці. Гэта — ад бамбёжак. Не ведае яна, дзе яе маленькая дачка Люда — ці жыва, ці не. Яна папраста ў ніякіх лістоўках. А калі глянэла ў яго — жахнулася. Яна ўчылася ў ім толькі вочы, ды і то не свае — яны ў глыбокіх ямах, прасвецілася. «Гэта быў не твар, а чэрап, якія звычайна з'яўляюцца смерцю». Пасля гэтага ёй і стала страшна. Яна просіць у доктара, каб даў ёй атрыбут. Доктар сьварыцца на не і кажа: «Ты ў мяне нічч танаваць будзеш». А сам потым думае над адзіноце: «Ну, чым жа яе ратаваць? Патрэбны лекарствы, харчы, а іх няма. Усё на фронце. Наталія выратавала хворая, старая сямідзесяці год — мясцовае. Ёй з дому прыносілі яду. Яна аддавала Наталі — не адкрыта, а праз доктара, каб Наталія не ведала.

Наталія ачунала і стала працаваць на заводзе, у аддзеле капітальнага будаўніцтва. Там пазнаёмілася з рэвізором Казімірам. Добра перададзена пісьменнікам псіхалогія Наталінага каханья, у якой была адна заміна, адна стрэжка: Наталія не прызналася Казіміру, што мела дачку. Яна баялася спалохаць гэтым каханнем чалавек. Аднак непрыняццё ўнесла час неадольна. І гэты неспакор Наталі даходзіць да свайго апазіту тым, калі яна неспадзявана атрымлівае ад сваёй цёткі, з якой дазнаецца, што дачка Люда жыве, ёй п'ятнаціці год... Тут пераляпаецца і муж, які нічога не ведае пра гэта, і дачка, пра якую ўрачыце трэба сказаць яму, — усё гэта разам вельмі ўрушае пачуцці Наталі. Разрадука тут — вялікі плач жанчыны-маці.

працягу тысячгоддзяў гісторыі чалавечага грамадства. Яна ўключыла ў сябе ўсё лепшае з рэвалюцыйнай традыцыі маралі і рэвалюцыйнай маралі рабочага класа, з вялікага вопыту сацыялістычнага будаўніцтва. Яна загаротылася ў аці равалюцыі. Яна ўзяла ў сябе ўсё лепшае з думак, ідэяў, імкненняў і мільяўнаў людзей, якія будуюць ціпер новы свет, дзе «чалавек чалавеку — друг, таварыш і брат». У ёй, крышталіна чыстая, чалавечы, бачым мы і жывое ўвасабленне заветаў, дум вялікага правадара, чалавеча, які «...к товарищу милел людской лаской», а да ворага «...оставлял железа тверже».

У працэсе Праграмы сфармуляваны асноўныя прыпынкі маральнага кодэкса камунізма, такія, як адданасць справе камунізма, любоў да сацыялістычнай Радзімы, да краін сацыялізма, дабраўсленная праца на карысць грамадства, высокая ўсведчаннасць грамадзянскага абавязку, калектывізм, гуманная адносіны паміж людзьмі, сумленнасць і праўдзівасць, камуністычны ўзаемаадносіны ў сям'і, непрымысць да ўскінаў загану, недахопаў і інш.

Наша Радзіма — дружная, з'яднаная сям'я братніх народаў, якая не ведае нацыянальнай і расавыя розні. Будучыні новага свету падтрымлівае брацкую салідарнасць з працоўнымі ўсіх краін, з усімі народамі.

Будучыні камунізма — гэта ўсебакова развіты чалавек, у якім гарманічна спалучаюцца духоўнае багацце, маральная чысціня і фізічная дасканаласць. Узброены ведамі навуковага камунізма, паваяжваю і любяць працу, які крыніцу радасці і першую жыццёвую патрэбнасць, маральна чысты, непрымырны да ўсяго злага, вяржача, ён будзе будаваць жыццё так, як аб гэтым гаварылі вялікі заснавальнік марксізма — «па законах прыгажосці».

СЯБЕ ПАКАЗАЦЬ І ДРУГІХ ПАСЛУХАЦЬ

У музычных перадачах Беларускага радыё значнае месца адводзіцца мастацкай самадзейнасці. У фірмы часта гучаць канцэрты лепшых хору, аркестраў, ансамбляў і асобных выканаўцаў. Рэгулярна перадаюцца канцэрты «Беларускага радыё», а з творчых народна-самадзейных песьняў. У дапамогу мастацкай самадзейнасці арганізавана многа перадач, з якіх аўтарамі музыкі могуць даведацца пра тое, як найбольш мэтаадожна размеркаваць рэпетыцыйны час, з чаго пачаць свае заняткі, які дзе пачаць рэпертуар.

Увесь час пашыраецца фанатка Беларускага радыё запісамі шматлікіх аматырскіх калектываў. Радзіма музыкальнага «вясняны» не толькі робіць запісы ў час розных аглядаў і конкурсаў самадзейнасці, але выкарыстоўвае спецыяльныя арганізмы ў калектывах мастацкай самадзейнасці. За мінулы год фанатка запісамі п'янацісткі на 400 твораў. Першымі з іх былі п'янацісткі і твораў беларускіх аўтараў, лепшыя ўзоры народнай музыкі.

Беларускае радыё ў мінулы год ужо правяло «Дзень мастацкай самадзейнасці», прысвечаны XXII з'езду КПСС.

«Дзень» адкрыў кароткім уступам кіраўнік Беларускага дзяржаўнага народнага ансамбля песьні і танца Г. Штовіч. Ён расказаў аб развіцці народнай самадзейнасці ва ўсіх жанрах мастацтва, не выключыўшы оперы, сімфанічнай музыкі і нават класічнага балета.

Тэатр юнага глядача настойліва шукаў і шукае свой рэпертуар. Свой мастацкі пошук. Тэатр стварае для моладзі, і яго калектывы хоча вырашаць тэмы; якія хваляюць моладзь, вырашаць іх пачувальна, самабытна. Першым п'янацістам крокам на шляху да вырашэння гэтай задачы з'яўляецца тое, што тэатр скіраваў сваю ўвагу на творчасць маладых беларускіх драматургаў. Ён смела дзе трыбуны для іх твораў, памагае маладым драматургам удакладнаць свае творы і адначасова сам вучыцца на іх пошуках, удачах і няўдачах.

Цікавай для тэатра з'явілася сустрэча з настаўнікам з Маладзечнашчыні Іванам Козелам.

Іван Козел першай сваёй п'есай «Паваротак-кветка» адбытаў у Тэатры юнага глядача. Твор напісаны на яркім саківатым фальклорным матэрыяле вельмі добра гарманіраваў з патрабаваннямі рэжысураў, з творчымі імкненнямі калектыву выканаўцаў. Імкненне разнастайнасці спектакляў песьняў, народнымі карагодамі, танцамі з першых дзён работы тэатра стала яго аметнай уласцівасцю.

Спалучэнне народнай абраднасці, звычайна беларускай вёскі з новымі драматычнымі п'есамі і сацыяльнымі жонкі характэрна для «Паваротак-кветкі», у якой поўна і ярка раскрыліся здольнасці акцёраў і рэжысураў. Спектакль меў заслужаны поспех у глядач, ён у п'янацісткі стварыў імя маладога драматурга.

Сялета Іван Козел прапанаваў тэатру сваю новую п'есу «На хвалях Серабранкі». Гэта твор сучасны і надзежны. Такім чынам, творчае супрацоўніцтва тэатра і драматурга працягваецца.

У новым спектаклі зняты амаль усё тым акцёры, што і ў «Паваротак-кветцы», і таму вельмі цікава прасачыць, які вырасці за гэты год і тэатр і яго драматург, што новае знойдзена і што створана.

Новая п'еса Козела — прыкметная з'ява ў сучаснай беларускай драматургіі. Аўтар ставіць у ёй рад праблем пераходнага чалавек сучаснай вёскі, барацьбу з прыватнаўласніцкай чарвяточнасцю. Драматург напісаў твор п'янацісткі, з пострымі калізіямі. Як і ў першай п'есе, аўтар шырока скарыставаў дасціпнасць і вострае народнае слова. Асноўныя вобразы п'есы ярка індывідуалізаваны, са сваімі моўнымі асаблівасцямі, што дае магчымасць кожнаму акцёру стварыць арыгінальны, каларытны вобраз у агульным ансамблі.

У п'есе асноўная сюжэтная лінія глыбока драматычная. Калгаснік бухгалтар Федар Жыгліцкі сустрэў са сваёй жонкай, і яна жонка Ядзі стала сваякнай і рабіла ўсё толькі для дому. І хопі драма Ядзі не выступаюцца на першы план, яна застаецца ў цэнтры ўвагі, знітоўваюцца з развіццём усяго дзеяння. Такое знітаванне стварае арыгінальны саўб.

Захаваўшы ў спектаклі гэтага адзінага дзеяння, насьмачана і сапраўдным драматычным і добрым гумарам, павіна была стаць тым асноўным, што належае вырашыць рэжысёру і акцёрам. Дацягнуць гэтага можна было толькі пры глыбокім прачытанні кожнай ролі, прадуманасці кожнай мізансцены. Гэта тым больш важна, што ў п'есе няма аднаго галоўнага героя, вобраз якога стаў бы ў цэнтры спектакля і стымляваў у той ці іншай ступені развіццё характараў іншых персанажаў, з'яўляўся б камертонам унутранага рытму спектакля.

У спектаклі гэ атрымліваецца так: рэжысёр Л. Мазалеўская вылучае асобных, прытым не самых асноўных персанажаў. Такое вылучэнне, якое часам прычыніць самаго залучае п'есам, прывяло да таго, што ансамбль, які намячаны ў пачатку спектакля, у далейшым развіццём дзеяння часам распадаецца.

У п'есе маці Федара, Ярына Жыгліцкая з'яўляецца ўскоснай віноўніца жыццёвай драмы Ядзі. Яна робіць усё для таго, каб ператварыць свайго сына Федору ў хіцця, хану. У ім самім пасядаўся ўжо «гаспадарчык», пася-

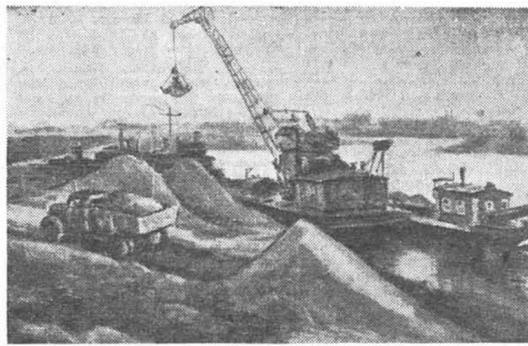
ліўся даўно, можа, нават з дзяцінства. Але ваюм зусім іншае жыццё, яго дыханне дакранулася і Федзі. Ён прымае гэтак жыццё, але «гаспадарчык» цягне яго назад. Цягнуць і парадзі маці. Прада да найвышэй захапіла яго. «Гаспадарчык» у ім перарос у наўказа «гаспадарчык». Становіцца разумелым цяжкае становішча Ядзі. Імяна яе вобразу трэба было ўзяць асноўную ўвагу.

Душэўная драма Ядзі (арт. Л. Цімафеева), яе барацьба за мужа, за сваё права быць чалавечам, не няўдалае каханне — гэта п'еса хваляючыя эпізоды ў п'есе «Лес Ядзі» не ўнутраны барацьба, нарастаючы пратэст і, нарэшце, раары з глыбінным светам уласнікаў, «другое нараджэнне чалавек» — усё гэта заліпаецца ў спектаклі іншым рэжысёрам нумусці акцэнтуючы сваю ўвагу на ролі Ярыны Жыгліцкай (актрыса А. Ротар). Ярына аказваецца ў цэнтры кожнай дзеі, кожнай мізансцены. Наваз знаходзіцца на другім плане, імя ўсю ўвагу прыкочувае да сябе. Ротар іграе тэмпераментна, але часам выходзіць даляка за рамкі самаго вобразу. Мы згодны з актрысай, калі яна малое Жыгліцкую як сімвал прагавітасці і хіццянасці. Але калі гэтая п'янацісткі Фігура пачынае заслаўняць іншых герояў, якія бядаюць і становіцца другароднымі, тады цяжка пагадзіцца з такою трактоўкай вобразу. Тут бы, акурат, рэжысёру памагчы актрысе разабрацца ў месцы і значэнні яе ролі, у імкненні Жыгліцкай, у яе псіхалогіі, але атрымалася наадварот. У спектаклі недарэчы ўзмошчаны акцэнт на гэтай ролі. Занадта ўжо магутна выглядае Ярына ў параўнанні з іншымі персанажамі.

Імяна такога лепшага меры часам нестася і некаторым іншым выканаўцам. Так, акцёр П. Дубашынскі спачатку чала і змела п'янацісткае, ак папаступіла мара пра багатае заападавае Федарам. На жаль, у трэцяй дзеі, калі наступіла развіццё, акцёр «выбіваецца з каліні». Гней, лютасць, выбух уцянацісці, усведмленне сваёй беднапаможнасці, свайго паражэння прымусяці Федору рашыцца на страшныя ўчынак. У гэтай сцэне трэба было знісіці адзіна правільную лінію паводзі, добра прадумаць кожны жэст, кожную рэліку, інакш увесь драматычны момант зводзіцца да меладрамы. П. Дубашынскі ў гэты кульмінацыйны момант так і не здолеў пераказаць паказанні ўсю глыбока перажываную свайго героя. Яго Федора становіцца раз'юшаным зварам, яго чынак псіхалагічна не апраўданы, бо вырашаецца занадта прастайліна.

Свету хіццяў, уласнікаў прашіна, стаяць у п'есе Шыдлоўскай. Артысты У. Гонар-Бандарніка (Ядзі) і Ю. Флайто (Антанія) стварылі каларытныя вобразы саўбных, жыццёвых калгаснікаў. Яны вельмі больш падкрэсліваюць, у якую бездань коіцца Жыгліцкая. Асабліва гэта выразна паказана ў апошняй дзеі. Узралося і радасць у Шыдлоўскай. Узралося, трохі смежнаваты Ядзі і Антанія, а поруч змрочны панур

А СЦЯГ І ГЮЙС

3 рэспубліканскай мастацкай выставкі самадзейных мастакоў вылучае прыкладнага мастацтва. П. СІТНІКАУ. «Магілёўская прыстань».

ласа выпадкова. Магнэтунасць не задрэпаў падчы паветра дык толькі падводная лодка тэрмінова пагружэнне ў карыны адсек са стравінапарам уварвалася ва-Дарэмна намагаліся матро-Каданей, Пінчу, Факі і з'явіў задрэпаў лок. Ці ж магі-і стравіна чатыры чалавекі стравіна ціскам у некалькі тон? А на падводнай лодцы ёсць жа-лезныя правілы: здарылася што-небудзь, каманда адсека павіна сама выпраўляць становішча... Праз дзве гадзіны стомленыя матросы моўчкі размясціліся ў цэнтры пасту. Пра гэты мо-мант у вахцёўні журнале за-хаваўся такі запіс: «Пачаўся прыём у члены ВЛКСМ матроса Дзэрэнчука». Рэкамендацыі далі камітэт камсамолу лодкі і капі-тан трэцяга ранга Белазёрцаў. Вы-ступленні матросаў былі вельмі кароткія—па паўмінутах: каб у часе прамой здышкі не расхо-дзіліся паветра. Сакратар камса-мольскага бюро, старшыня другой стайцы Павел Мескімоў кінуў у бок Дзэрэнчука і той, цяжка дыхаючы, сказаў:

У гэтым будучы твораў

— Нарадзіўся ў Беларусі... Працаваў токарам... Спалганяў за час службы не маю... Пайшлі трэця суткі марскога палону, трэця суткі барцьбы са стыхіяй. Было адчуванне, што карабель значна зменшыў дэф-рэнт. І раптам усе праслухаліся, пачулі: па корпусу лодкі — серыя ўдараў. Яно вадзалазга гэта азначае выхлік на сувязь. Яму адказалі. Потым нібы абцасам грэмнулі па металічным борце. У адказ — адзін удар з лодкі.

І вадзалазгаў па тэлефо-не на паверхню, што самаадчу-ванне жніпа нармальнае. Праз суткі лодка ўсплыла... Мы стамі ўдзячы на беразе бухты. Раніца. Густы туман аху-таў элегантна строяныя эсмін-цы, і цяжка шэрыя танкеры, і прылоскутыя, як скарвалы, баржы. Каля пірсав прышварта-валася вадомы ўсёму свету «Сла-ва». Вадзіна карабель выступаў за туман шэрым шматпавярховым домам. Па традыцый б'юць рынду і на каперас, нібы начныя птуш-кі, ускрываюць равуны.

Матрос Альберт Віткоўскі, бы-лы токар Мінскага заводу аўта-матыхчых ліній, угладаецца ў да-лечны і гаворыць:

— Служу электрыкам. Забяс-печваю электраснадарку пад-воднай лодкі. А вось ён, — Віт-коўскі паказвае вадомы матроса Антона Шіханя, — кашельны ма-шыніст. Адказвае за падчы апа-лячэння на карабел.

Нізароўскі, крэху сарамлівы, ён не хоча раскажыць пра сябе і ўсё пытаецца:

— Як там у Беларусі? Можна, у майб'вечы Паскі былі? Яна ў Лідскім раёне... Чацвёрты мой новы сябра — старшы матрос Іван Фішка з вёскі Крывіна Бешанковіцкага раёна. Ён маўлівы. Пра яго шхі-перскую службу расказаў Віт-коўскі і Шіхан.

А служба ў маракоў-падводні-каў сурова і цяжка. Бываюць дні, калі вадзіныя хвалі кідаюць лодку з борта на борт і на ба-вую рубку няспына навалюва-юць дзесяткі тон халоднай вадзі.

Яна наскрозь праходзіць праз па-русіванаю вопратку вахцёўні, со-лоду раз'ядае твар, а вачы, на-счыны вадзішчы, слепіць вочы. Вось у такі час трыба сачыць за морам. Здаецца, няма хвалі, якая б здолела скрануць з месца вахцёўні матроса. І ў сярэдзіне карабля ў маленькай цеснай каю-це праз навушнікі слухае мора акустык, чарнаборны балкары Ільях Атарцаў. Ён чуе, як цяжка дышаюць хвалі, як шамашыць ка-меннем бераг, як шапача ў ска-ла белая пена. Яго пільнае вуха распізнае далёкі грукат карабельных вінтоў. Ён беспамыл-кова дакладвае:

— Па курсу шум вінтоў эсмін-ца!

Які навук патрэбен, якою май-стэрства, каб праз вадзіную тоў-шчу вадзі за тры, за пяць кіламе-траў толькі па гукі вінтоў распі-знаць клас карабля: эсмінца, гэта ці крэйсер, транспарт ці тар-педы катер. Атарцаў можа гадзі-намі ўслухаюцца ў рознагалос-ны піск з навушнікаў радыеэле-ктратара і вылучаць з яго невы-разныя сігналы далёкіх радзём-каў.

Служаць з Атарцавым на лодцы і класны метрыст Станіслаў Вяс-соўцаў, які няспына сочыць за гарызонтам, і вопытны тлумач Уладзімір Сташэўскі, улюбёны ў магунны руханкі карабля, і майстар імклівых тарпедыных ўда-раў Аляксей Кутыня. Ім патрэбны толькі секунды, каб па загаду камандзіра задрэпаў лодкі і, па-грузіўшыся пад перыскоп, выйсці ў «атаку». Як выбух, прагучыць каманда «Апараты, тоўс!» і тарпедыст сціснуў у далонях піста-летныя руханкі апарату. Пра гэту каманду добра памятаюць тыя, хто калі-ніколі намагачся ўпотаі увайсці ў нашы трыма-рыяльныя вадзі. Савецкі ўрад нядаўна напіраўз гэтых ама-тараў плаваць. І калі Паўсэр Ула-доў выратаваўся дык ужо тут, як кажучы, выбаіліся, але пра-дзецца іці на дыо...

Узнімаюцца вышэй сонца, зні-кае з бухты туман. Мое сярбы спынаюцца: роўна ў востем гадзі-на — пад'ём сцяга. На карабелы выстрайваюцца каманды. Вось застылі ў страі жніпа адной лодкі, другой. Далёкаючы словы каманды:

— На сцяг і гюйс смірна!

Не, гэта не толькі каманда, па-якой некалькі мінут урочыста ўшаюнаваюць сцяг. Гэта каманда заклікае да захавання вялікіх тра-дыцый Ваенна-Марскога Флоту, яна вучыць мужнасці і адвазе. Я зноў прыгадуў фатаграфію майго земляка Мікалая Дзэрэн-чука. Сустрэцца з ім на падвод-най лодцы мне не ўдалося: ён дамабіліваўся і цяпер працуе загадкам сельскага клубу ў вёсцы Літоўск Драгічынскага ра-ёна Брэскай вобласці. Днямі па-званіў па тэлефоне ў Драгічыні. Прыемна было пачуць, што Мі-калай Дзэрэнчук працуе добра, што нядаўна ён прыняты ў члены Камуністычнай партыі. Шчыра кажучы, я быў упушчаны, што так складзецца лёс гэтага чалавека: у жмці Дзэрэнчук забудыў тры-маў раўнянне на савецкі сцяг.

Ілья КЛАЗ.
Н-скал падводнай лодка.

ВЕЧАРЫ АБ КАМУНІЗМЕ

Яны выходзілі на трыбуну і рас-казвалі аб тым, якою ўяўляюць нашу будучыню. Чым стане праца для чалавека? Якія падзігі чака-юць яго? Ці застаюцца ў новым грамадстве зайдзрась, рэфусіс, дармадства?—аб усім гэтым го-рача гаварылі камсамольцы вёскі Залесся Смагонскага раёна на тэматычных вечары «Разведчыкі будучыні», які нядаўна адбыліся ў Доле культуры.

Цікавае моладзі да гэтай тэ-мы заканамерна. У мясцовым ка-лгасе «Чырвоны партызан» ёсць брыгада механізатараў, якой пры-своена ганаровае званне камуні-стычнай. Цяпер многія камсамоль-цы вырашылі таксама змятацца за званне ўдараўка камуністычнай працы!

Не першы раз у нас праводзі-ца тэматычныя вечары. Таму ўсё было загада прадумана і прад-гледжана. Пасля абмеркавання і завяржэння плана вечара на камсамольскім сходзе, адразу ж былі размеркаваны абавязкі—хто і за што адказвае. Так, напрыклад, даклад «Малады будзінкі камуні-зма» дараучылі прапачыць на-стаўніц Л. Сальнікавіч, за мас-тацкае афармленне Дома культу-ры павіны былі адказваць камса-молькі Яніна Паўлюкевіч і Тама-ра Кавькоўка.

У гэтым надышоў той вечар, да-якога так актыўна рыхтаваліся, якога чакалі юнакі і дзіджаты вёскі. На яго прыйшоў кляц ста маладых працаўнікоў калгаса.

— Нашы разведчыкі будучыні— члены брыгады камуністычнай пра-цы, — заваўла Л. Сальнікавіч, — на справе паказваюць, якой яшчэ больш нахвяднай стане праца пры камунізме для кожнага чалавека.

Усхваляваным было выступлен-не сакратара партбюро арцелі, Сцяпана Рыгоравіча Токмана.

— Людзі будучыні ўяўляюцца мне думкамі і мужынімі, гатовымі на ўсё ў імя ідэі, за якую яны змагаюцца, — гаварыў ён.

Стары камуніст, настаўнік Сця-пан Логвінавіч Кухарніка раска-заў прысутным, як камсамольцы ў першыя гады Савецкай ўлады ак-тыўна ўдзельнічалі ў палітычным культурным жыцці вёскі. Яны ніколі не баяліся цяжкасцей, да-памагалі партыі.

На гэтым цікавым вечары сак-ратар камітэта камсамолу Марыя Даліскага паведавала, чым сус-рэдзі партыіны з'езд камсамоль-цы і моладзі калгаса. Яны правялі нядаўнікі да азеялення вёскі, пасадзілі калы ста дэкаратывных дрэў і кустарнікаў, стварылі пры Доле культуры камсамольска-ма-ладзкію агітбрыгаду, якая на-ладзіла 12 канцэртаў для калгас-нікаў.

Большасць камсамольцаў удзельнічае ў гуртках мастацкай самадзейнасці. Лепшых з іх—Ана-толя Ястрэмака, Гендзя Дудо-ко і Аляксея Шымана рэкамен-давалі ў партыю.

У нас за апошні час паспяхова прайшлі вечары на тэмы: «Мы будзем жыць пры камунізме», «Ма-ралавы кодэкс будзінкі камуні-зма», а цяпер рыхтуем вечар—«Ці гатуе ты жыць пры камунізме?»

Тэматычныя вечары аб камуні-зме выклікаюць жывую цікавасць у маладых працаўнікоў вёскі.

В. СУРМАЧ,
дзркатар Залескага сельскага Дома культуры, Смагонскага раёна.

У Мінску адбыліся гастролі ансамбля песні і таца Чарнаморскага флоту. Фота Ул. КРУКА.

універмага, ні кінаатэатра не па-будуецца, і таму тут жыць ня-зручна і нявесела.

У рэспубліцы размяшчэнне пра-мысловых прадпрыемстваў цяпер абавязкова ўзгадняецца з Дзяр-жабудам БССР. Гэта ўзмацніла кан-троль за правільным будаўніц-твам, а таксама развіццём насе-леных месцаў. Прыняліся адзіныя прыклады. Меркавалася пабудавать цукровыя заводы за тры-чатыры кіламетры ад Слуцка і Калінкавіч і перасадзіць іх у стварыць жы-лыя пасёлкі. Пасля таго, як умя-шаўся Дзяржабуд, новыя дамы для рабочых замест гэтых калы-кавых пасёлкаў будуць пабудаваны ў малых гарадах.

Трыба сур'ёзна паставіць пы-танне аб маральнай адказнасці архітэктараў-планіроўшчыкаў за якасць гарадабудуначых работ. Нам здаецца, што Саюз архітэ-ктараў павінен прымаць меры гра-мадскага ўздзеяння на праекі-роўшчыкаў, які ігнаруюць эле-ментарныя патрабаванні гарада-будуначыя.

Калі буйныя прамысловыя прадпрыемствы будзе размяшча-ны ў вялікай доле малых гара-доў, яны будуць развівацца больш паспяхова. Што датычыць астатніх малых гарадоў, пераваж-

на раённых цэнтрах (па тры-сем тысяч насельніцтва ў кожным), дык іх развіццё звязана з далей-шым ростам мясцовай прамісло-васці, канцэнтраванай міжкалгас-ных прадпрыемстваў, а таксама ростам устаноў сістэмы раёнага абслугоўвання.

У Беларусі нямаюцца развіц-це двух тыпаў малых гарадоў: прамысловых, з насельніцтвам у сярэднім 40—50 тысяч чалавек кожны, і цэнтравыя спецыяліза-ваныя вытворчасці, мясцовай прамысловасці і сістэмы раёнага абслугоўвання, з насельніцтвам 10—20 тысяч чалавек.

Велічыня другой групы малых гарадоў у раздзі выпадак ужо вызначылася ў сувязі з распра-цаванай праектай раёнай плані-роўкі сельскагаспадарчых раёнаў.

Што датычыць лёсу развіцця вялікіх гарадоў, да якіх адносі-цца абласныя цэнтры Беларусі, дык у іх колькасць насельніцтва павя-лічыцца да 250—300 тысяч чала-век. Гродна, напрыклад, за 20-гадовы перыяд вырасце ў тры разы.

Асабліва сур'ёзна з'яўляецца праблема далейшага развіцця сталіцы рэспублікі — горада Мін-ска. У ашперджаным у 1959 г. генеральным плане перспектыва-га развіцця Мінска прадгледжва-лася, што насельніцтва горада да 1965 г. будзе склацца 650 ты-сяч чалавек і да 1980 г. — 800 тысяч чалавек. Пры гэтым нашы гарадабудуачы не ўлічалі раз-мяшчэння ў горадзе новых пра-мысловых прадпрыемстваў, неаб-ходнасць у якіх з'явілася на прак-тыцы. Напрыклад, у Мінску, дзе працуюць аўтамабільны і трактар-ны, неабходны і матарны за-вод. І гэта не выпадкова, бо на трактарным заводзе ўжо ёсць у выглядзе буйнага матарабудуачы-ча цэха, на базе якога на пра-цягу пасляваенных год вырастлі высокакваліфікаваныя кадры, перамяшчэнне якіх было б вельмі няжкім. Апроч таго, новы завод на сутнасці будзе працаваць на кааператывных асновах з трактар-ным.

Каб не памыляцца ў прагнозах развіцця прамысловасці буйных гарадоў, трэба больш грунтоўна вывучыць эканоміку сучаснай прамысловасці.

Як паказваюць наглядныя раз-лікі ў Мінску, дзе цяпер ужо жыве каля 600 тысяч чалавек, у

качкі 1980 г. будзе не менш ад-наго мільёна чалавек.

У сувязі з гэтым прынята ра-шэнне аб каркціроўцы генераль-нага плана горада. Асабліва кло-пат выклікае неабходнасць стры-мання далейшага росту горада.

Праект праграмы развіцця Мін-ска, які распрацаваўся Белар-дзяржапраектам, прадугледжвае стварэнне некалькіх гарадоў-спад-роўнікаў на базе існаваўшых малых гарадоў і пасёлкаў (Дзяр-жынск, Смалявічы, Рудзенск), а таксама значнае развіццё раду на-селеных пунктаў гарадскога ты-пу, ператварэнне іх у навуковыя цэнтры, цэнтры адпачынку, цэн-тры медыцынскага абслугоўвання і інш.

Каб правільна рэгуляваць рост горада, рад прадпрыемстваў буд-зе вынесены з горада ў прыга-рад і за яго межы. Справа ў тым, што многія прадпрыемствы цяпер апынуліся сарод шчыльнай жы-лоў забудовы і не маюць рэзер-най тэрыторыі для пашырэння. Гэта перашкаджае іх мадэрніза-цыі.

Рэальны шлях вырашэння гэ-тай праблемы, на наш думку, за-ключаецца ў стварэнні філіялаў прадпрыемстваў за межамі жы-лоў тэрыторыі ў сумежных з го-радам раёнах. А ў будучым пасупо-ва будучы пераба-зіраны і асноў-ныя прадпрыем-ствы.

Само жыццё па-чыраджае, што гэта найбольш ра-цыйны шлях. Напрыклад, завод імя Варашылава ў Мінску мажэ з ракой, што праходзіць праз цэнтравую частку горада, і ажурна жылымі дамамі. Пасля неадарожных спроб Саўнаргаса вырашыць праблему тэрытарыяль-нага пашырэння завода, карыні-ца яго само прыйшоў да вываду, што філіял завода неабходна стварыць у іншым месцы.

Цікавы вопыт развіцця станка-будуачага заводу імя Кірова ў Віцебску. Гэтае прадпрыемства, знаходзячыся ў цэнтравай част-цы горада, насуперак гарада-будуачыні метагаласі, працава-ла пашырэння на абмежаванай тэрыторыі. Але ўрэшце ўсе тры-тарныя рэзервы былі вычарпаны. У сувязі са значным пер-спектывным ростам валавой пра-дукцыі Саўнаргас паставіў пы-танне аб стварэнні філіялаў за-воду за горадам.

Лёс нашых гарадоў непарыўна звязаны з прыпыткамі далейшага развіцця прамысловасці.

Гэта карынная праблема нашых гарадабудуачыняў, у паспя-ховым вырашэнні якіх кроўна за-цікаўлены наш народ.

Е. ЗАСЛАЎСКІ,
архітэктар.

Звыш 30 канцэртаў дала ў Га-тыні годзе ў раённых вобласці агі-тбрыгада Гродзенскага абласнога Дома народнай творчасці. Нядаўна самадзейныя артысты з паспехам выступілі ў новым клубе калгаса «Смігонка» ў вёсцы Гродна.

На ЗДЫМКУ: выступіла салістка агітбрыгады Алена Чайноўская. Фота М. КАРЖУЕВА.

Пачуццё высокай адказнасці

— З выключным хваляваннем пачалі мы шостага кастрычніка асенне-зімовы сезон, — сказаў у гутарцы з нашым карэспандэнтам дырэктар Брэскага тэатра Імя ЛКСМБ Л. Валчэцкі. — Хацелася і нам, работнікам беларускага мастацтва, сустраць гістарычны XXII з'езд КПСС новымі спе-ктаклямі на тэмы, якія асабліва цікавяць савецкага глядача.

Прэм'ера «У сэрцы Афрыкі» (па матывах рамана Б. Дэвідсана «Ранняя парогі», пастаноўка Г. Волкава, мастак А. Гамла, кам-пазітар М. Русін) — антыкаля-ніялісты твора, у якім выкрыва-юцца беды плантатары і іх зья-рыная расіскаа мараль. У на-шым новым рэпертуары ёсць так-сама камедыя «Фараоны» А. Ка-ламіціна на тэму калгаснага жы-цця (пастаноўка Ю. Арынянскага, мастак А. Петрэчэнка).

Ражысура тэатра адначасова вядзе рэпетыцыі па трох новых п'есах.

Драма Фрыца Куна (ГДР) «Крэдыт у Нібелунгаў» выкрывае былых нацстаў і імпэрыялістыч-на-дэнагеранскіх рэванішчыстаў, якія намагачыся распаліць по-лямы трайчай сусветнай вайны. Над спектаклем працуюць рэжысёр П. Вінаграду і мастак А. Гамла.

Камедыя М. Крайдэль і М. Смірновы на тэмы жыцця нашай моладзі «У сабе ў палоне» ставіць рэжысёр Г. Волкаў (мас-так Ул. Мудрогі).

Галоўны ражысёр Ю. Арынян-скі рыхтуе спектакль па п'есе маладога беларускага драматур-га Я. Пасава «Чалавек за бар-тош» — на тэму барацьбы з сек-танцтвам.

З тых твораў савецкіх драма-турга, якія ўжо напісаны або паставлены іншымі тэатрамі, наш калектыў зацікавіў новай п'есай І. Дварэцкага «Вялікае хваляван-не», драмай В. Панова «Провалы белых нацыз». Мы знімемся так-сама з п'есай Д. Угромава «Ча-мадан з наклікамі», іспіраючы-кай па раману «Нэцц» П. Мядзін-скага.

Узнаўляюцца і найбольш знач-ныя старыя спектаклі: «Брэскаа крэпасць», «Нароўны бой», «П-рукцкая гісторыя», «Анна Карэні-на». У апошнім спектаклі ў ролі Анны ўпершыню выступіць тале-навійца артыстка Наталія Камін-ская.

творчыя сувязі з народнымі тэ-атрамі.

Акцёры і ражысёры Ю. Арынян-скі, А. Асторына, Г. Волкаў, Н. Ганчарэнка, С. Яўдошанка і іншыя па прыкладу мінулага го-да будуць выступаць з гутаркамі і лекцыямі на праблеме тэатра ў гарадскім універсітэце культуры.

Брэскаа тэатр мае добрую тра-дыцыю трывалых сувязей з вяс-ковымі глядачамі. За невялікі час пасля пачатку сезона нашы ар-тысты са спектаклямі «Кухарка», «І праўда і шчасце», «Фараоны» наведвалі калгасы Высокаўскага, Камянецкага, Кобрынскага, Ру-жайскага і Брэскага раёнаў.

Пачуццё высокай адказнасці

Гітара належыць да ліку інст-рументаў, якія карыстаюцца вялі-каю любоўю шырокіх мас. На жал, з гітарай, як з канцэр-тным інструментам, на страдзе сустрацца можна не часта. І не дзіўна тая вялікая цікавасць, якую выклікаў канцэрт у Мінску вядомага іспанскага гітарыста Ніколаса Альфонса.

У Мінску адбыліся гастролі ансамбля песні і таца Чарнаморскага флоту. Фота Ул. КРУКА.

Цяпер рыхтуецца да паездкі на будаўніцтва Бярозаўскай ДРЭС.

— У гэтыя дні ў нашай роднай Маскве, — сказаў у заключэнне Л. Валчэцкі, — праходзіць з'езд лідэрскай партыі, на якім будуць прыняты новыя Праграма і новы Статут партыі. Гэтыя гістарычныя дакументы адкрываюць перспектывы для развіцця культуры будзінкі камунізма, да новага творчага ўздыму са-вецкага тэатра. Наш калектыў прыкладзе ўсе намаганні для та-го, каб павысіць ідэйна-мастацкае гучанне сваіх спектакляў.

ПА КАНЦЭРТНЫХ ЗАЛАХ

ТАЛЕНАВІТЫ ГІТАРЫСТ

Першае, што звяртае на сябе увагу ў канцэрце артыста, гэта вялікі і разнастайны рэпертуар, які ўключае музыку для гітары, пачынаючы з XVI стагоддзя (Гальвэра, Роуленда) да нашых дзён (творы Віла-Лобаса, Тароба і г. д.). Ніколас Альфонс выкон-вае не толькі творы, напісаныя спецыяльна для гітары, але і пераляжэнні музыкі Іагана Се-бастыяна Баха, створанай для клавесіна, фартэп'яна і п'есы Гранадаса, Альбеніса і іншых «гітарных» кампазітараў. Пры найвышэй выдатнай выканаўчай тэхніцы ігры на гітары, артыст ніколі не падмяняе перадачу глы-біні зместу твораў вокальным вір-туозным бляскам. Асабліва варта адзначыць прыгажосць і высока-роднасць гукі ў ігры выканаўцы.

Ніколас Альфонс некалькі год жыў і працуе ў Бельгіі. Канцэр-тны дзейнасць ён пачаў з 1945 го-да і вельмі паспяхова выступаў апроч Бельгіі ў Іспаніі, Англіі, Францыі, Галандыі і ў некаторых афрыканскіх дзяржавах. Яго кан-цэрты ў Савецкім Саюзе з вялікім поспехам праходзілі ў Маскве, Ленінградзе, Таліне, Рызе, Віль-ні, у Мінску Н. Альфонс за-кончыў свае гастролі ў СССР.

В. БАРХАТАВА.

На экране фільмы кінааматараў

У нашай рэспубліцы ёсць ужо калектыя атаматарскіх кінастудый. Напрыклад адкрыцця XXII з'ез-да КПСС у Мінску быў наладжаны калектыў атаматарскіх фільмаў.

12 шыракаэкраных карцін і 11 на вузкай паліцы будзе прадста-влена на агляд. Іх рабілі супра-цоўнікі Мінскага медыцынскага студыя Беларускага палітэхні-чнага інстытута, рабочыя Мінскага трактарнага заводу і іншыя.

Сарод фільмаў звяртаюць на ся-бе увагу: «Капон замест мета-лу», «За тэхнічны прагрэс», «Дом тэхнікі Беларускай чыг-ны», створаныя атаматарскі студы-яў Дома тэхнікі Беларускай чы-гны кінарэжысёраў «Медыцынскі экран» (медыцынскі); «Рапарт Радзіме», «Мы заўсёды напалат-ваем» — атаматарскіх кінастудыі вайсковых часці; фільм дзіцячых кіна-студыі Палаца прафсаюзаў «Зо-рачка» і інш. Два фільмы—«Су-стрэча» і «Асенні эцюд» ішлі пад рубрыкай «Мастацкія».

Карціны былі розныя па сваёй якасці і прафесійнальнай пісьме-насці, тым не менш усе яны ў той ці іншай меры адлюстроўваюць нашы жыццё.

Так у фільме «Разведчыкі буду-чыні» (ражысёр-аператар Кульба-ны) ёсць добры намер раскажыць пра жыццё простых савецкіх люд-зей, якія робяць вялікія справы. Знаёмны і блізка нам людзі пака-заны ў працы, у творчым напру-жэнні вынаходзяць, у час вучобы і адпачынку.

Добрае ўражанне пакідаюць фільмы «Рапарт Радзіме», «Мы заўсёды напалатваем» старшага лейтэнанта Дронава. Атар не толькі ведае, але і любіць сваіх герояў, уважліва сочыць за іх бадай коўчобай.

У большасці фільмаў гаворка ідзе пра чалавека, пра яго справы. Атары іх стараюцца захапіць як мага шырэйшы пласт жыцця. Але

аматары не ўмеюць яшчэ пра ад-наго чалавека паказаць калектыі, у іх шчы няма ўвагі да тых дро-бязей, рысачкаў, якія падкрэсліва-юць характар чалавека.

Так, у фільме «Жыць згодна статуце» няма нават імкнення рас-крыць вобраз чалавека. Героўмі твора з'яўляюцца пункты вайско-вага статуце, а не людзі, для вы-хавання якіх створаны гэты ста-тут.

Многія атаматарскія фільмы тра-пяць ішч і таму, што ў іх няўда-ліна тэхні. Не адчуваюцца, што слова — самастойны кампанент фільма. Тэст часта проста паўта-рае кадры. У дакументальным фільме слова аднае ў адно ідзе матэрыял, выяўляе ідэю твора.

Дыктарскі тэкст павінен быць змяшчальным, вобразным, не-магаслоўным, толькі тады ён а-рганічна спалучаецца з кадрам. Ча-сам у фільме няма сінкранізацыі паміж тэкстам і кадрам: дыктар гаворыць адно, а на экране бачыць другое.

Некаторыя аматыры расправа-дзілі свае сілы і ў мастацкай твор-часці. Вяшч